

§ 1 Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Patrik Engström* (S) avsagt sig uppdraget som ledamot av riksdagen från och med den 10 januari 2022.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Förste vice talmannen meddelade
att *Julia Kronlid* (SD) avsagt sig uppdraget som ledamot i Utrikesnämnden och
att *Markus Wiechel* (SD) avsagt sig uppdraget som suppleant i Utrikesnämnden.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade
att Socialdemokraternas partigrupp anmält *Marie Granlund* som suppleant i skatteutskottet under *Hillevi Larssons* ledighet,
att Moderaternas partigrupp anmält *Ulrik Bergman* som suppleant i civilutskottet under *Carl-Oskar Bohlins* ledighet och *Richard Herrey* som suppleant i trafikutskottet under *Magdalena Schröders* ledighet samt
att Sverigedemokraternas partigrupp anmält *Jimmie Åkesson* som ledamot i Utrikesnämnden och *Henrik Vinge* som suppleant i Utrikesnämnden.

Förste vice talmannen förklarade valda till

ledamot i Utrikesnämnden
Jimmie Åkesson (SD)

suppleant i Utrikesnämnden
Henrik Vinge (SD)

Förste vice talmannen förklarade vald *under tiden den 2 december 2021–16 januari 2022* till

suppleant i skatteutskottet
Marie Granlund (S)

Förste vice talmannen förklarade vald *under tiden den 2 december 2021–13 februari 2022* till

suppleant i civilutskottet
Ulrik Bergman (M)

Förste vice talmannen förklarade vald *under tiden den 10 december 2021–1 augusti 2022* till

suppleant i trafikutskottet
Richard Herrey (M)

§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Proposition
2021/22:66 till trafikutskottet

Motioner
2021/22:4277, 4309 och 4319 till konstitutionsutskottet
2021/22:4298 och 4318 till utbildningsutskottet
2021/22:4328–4331 till konstitutionsutskottet

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

§ 4 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Kulturutskottets betänkande 2021/22:KrU1
Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid (prop.
2021/22:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 1 CHRISTER NYLANDER (L):

Fru talman! De närmaste fem åren ska Kina flytta fram positionerna på filmens område. Det görs stora satsningar, och man räknar med att 50 av de filmer som görs de närmaste fem åren ska komma upp i toppen av världens mest påkostade filmer. Målet med den nya femårsplanen är att stärka Kinas kulturella makt. Partiet ska ta ledningen över filmen. Filmproducenter förväntas ta fram mästerverk som speglar kinesiska värderingar och kinesisk estetik, och de ska frammana kärlek och respekt för landet. Den kinesiska ledningen har förstått kulturens makt.

Fru talman! När man bygger en väg eller järnväg styr man över människors resande. Det är större chans att man kör bilen på vägen än att man kör ut i det fria, som tur är. På samma sätt är det med den intellektuella

infrastrukturen. Om det bara finns filmer, böcker, tidningar, konst och teater som berättar ett och samma perspektiv eller som har en och samma politiska tendens ökar risken för att alla tänker åt det hållet i stället för att tänka ut i det fria.

Det kinesiska exemplet är såklart extremt, men det är ingen slump att auktoritära ledare i alla tider har intresserat sig för kultur, medier och civilsamhälle. De områden som behandlas av kulturutskottet i detta betänkande är i själva verket de som ofta angrips först när länder går från att vara demokratier till att bli icke-demokratier. Medier, kultur och civilsamhälle står högst upp på den lista över områden som forskare pekar ut som dem som auktoritära ledare börjar intressera sig för när de tar de första stegen mot en avdemokratisering.

Vi ser det i vår närhet, och Sverige är inte vaccinerat. Det är därför Liberalerna är så engagerade för kulturens frihet, och det är därför vi slår vakt om ett rikt och fritt föreningsliv. Idrottens och civilsamhällets egenvärde måste säkras. Varje tendens till politisk styrning av idrott, kultur, folkbildning och civilsamhälle måste bekämpas, oavsett varifrån hotet kommer. Det är också därför Liberalerna betonar bildning. Det är genom att stärka sin förmåga att se olika perspektiv, förstå sig själv och andra och tänka självständigt och fördjupat som människan kan forma sitt eget liv och välja sin egen väg.

Fru talman! När pandemin så småningom har släppt sitt grepp om landet och vi åter försiktigt börjar öppna upp kommer vi att se att behoven av offentligt stöd är fortsatt mycket stora. En hel del har hänt under pandemin som kommer att sätta spår under lång tid framöver, kanske för alltid. Redan före pandemin var flera delar av svenskt kulturliv underfinansierade.

En av de slutsatser som vi som land bör dra är att det blir rätt fattigt när konserter ställs in, författare inte kan träffa sin publik, biosalonger och konserthus släcker lamporna och museer stänger entrédörren. Förhoppningsvis ser vi som en effekt av detta ett ökat intresse av att växa som människa och fördjupa sig bortom de rena materiella strävandena.

Fru talman! Med denna budget kommer ett fortsatt ambitiöst krisstöd för kulturen och idrotten. Det är bra. Det kommer viktiga produktionsincitament för filmen. Det är bra. Det kommer fortsatta satsningar på läsning. Det är bra. Det kommer mycket annat där Liberalerna delar regeringens bedömningar och prioriteringar.

Under några år har vi förhandlat budgeten med regeringen, den dåvarande ska tilläggas. Så har inte skett i år, men mycket av det som nu görs håller Liberalerna med om och ställer upp på. Vi har dock en liten avvikelse. Vi har en annan syn på arbetsmarknadspolitik och något snålare uppräkning av myndigheternas anslag, vilket får konsekvenser även på detta utgiftsområde.

Fru talman! Jag vill passa på att tacka förra kulturministern Amanda Lind för ett gott samarbete, inte minst i frågor som rört budget och pandemi. Det har varit en mycket speciell period, och jag tror att de flesta ändå håller med om att när det gäller att hantera pandemins ekonomiska konsekvenser för kulturen och idrotten har Lind lyckats leverera. Tack för samarbetet kring detta!

Prot. 2021/22:39

2 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Jag vill också särskilt tacka för samarbetet kring läsfrämjande. En viktig punkt i januariavtalet var att genomföra Läsidelegationens förslag. Vi nådde i mål, och i denna budget ser man flera konkreta punkter i strategin för detta.

Litteraturen är en unik källa till kunskap, förståelse och fördjupning. I en tid av blixtnabba förändringar och ytlighet erbjuder boken en fristad för eftertanke, fördjupning och stillhet. Läsning och litteratur måste även fortsättningsvis ha hög prioritet inom kulturpolitiken.

Fru talman! Jag vill välkomna den nya kulturministern Jeanette Gustafsdotter. Hon har en enormt viktig uppgift framför sig. Hon ska dels slå vakt om friheten och genomföra frihetsreformer, dels se till att det blir en återstart, återuppbyggnad och en långsiktig kraft inom kultur, idrott och civilsamhälle. För att lyckas krävs nära samarbete med riksdagen, för denna regering mycket mer så än för den förra regeringen eftersom man har ett svagare mandatstöd i riksdagen. Jag ser fram emot samarbetet.

Att regeringen behöver söka stöd i riksdagen visar inte minst detta betänkande där ett budgetförslag från Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna vann gehör, vilket därmed påverkar och får konsekvenser för kulturbudgeten. Det är visserligen inga stora avvikelser. Jag tycker att det finns bra avvikelser. Jag välkomnar till exempel insatser för att stärka scouterna. Det är något som också Liberalerna hade med i sin alternativa budget.

Fru talman! Under pandemin har statens budget för kultur och idrott ökat kraftigt. Min bedömning är att det kommer att behöva förbli så under lång tid. Vi behöver en rekordhög nivå ett bra tag till. Dels vet vi inte hur pandemin utvecklas, dels ser vi ännu inte konsekvenserna av pandemin fullt ut. Det behövs återstarter, och det behövs ett långsiktigt löfte från regering och riksdag men också från kommuner och regioner om att man även i fortsättningen har en hög ambition för det offentliga stödet men också att man är beredd att pröva nya finansieringsmöjligheter och släppa in privat kapital på bättre villkor.

Man får konstatera att musiklivet är särskilt utsatt. Konserter har ställts in, arrangörsled har utarmats och musiker har tvingats skola om sig till nya yrken. Regeringen bör ganska snart ta initiativ till en översyn och genomlysning av musikens ekosystem. I detta sammanhang får man naturligtvis inte glömma folkbildningens avgörande roll för det svenska musiklivet.

Pandemin har med stor sannolikhet också förändrat förutsättningarna för att bryta sociala arv. Kulturvanor går i arv, och ett barn som växer upp i en familj och ett sammanhang där man inte läser böcker får ett kulturellt mindre rikt liv än den som växer upp med böcker.

Detta är en ganska svår sak att göra någonting åt. Trots många politiska insatser på olika nivåer är det fortfarande så att det är stora skillnader mellan kommuner, mellan skolor och mellan klassrum i det som görs. Ofta är man beroende av att det på en skola finns enskilda eldsjälar som ser till att eleverna möter kultur tidigt och får en strukturerad kontakt. Där bör regeringen också återkomma med förslag. Vi behöver en strukturerad dialog mellan staten, kommunerna och regionerna för att få ordning och reda på hur fler barn ska möta kultur tidigt i skolan.

Fru talman! För att avsluta där jag började: När auktoritära ledare i vår omvärld försöker tämja kulturen, styra civilsamhället och använda stora idrottsarrangemang för att göra reklam för sina styren måste Sveriges väg vara en annan, den motsatta. Vi ska slå vakt om friheten, stärka den konstnärliga friheten och förlänga avståndet mellan politiken och kulturen, det som vi ibland kallar för en armlängds avstånd. Det måste bli en ännu längre arm som mäter det avståndet.

Vi ska stärka idrottens föreningar och slå vakt om deras egenvärde. Vi ska värna civilsamhället. Vi ska slå vakt om public services självständighet och skapa goda villkor för fria medier. Det vinner man på i längden. Frihet vinner i längden. I länder där politiska ledare i sin strävan att få alla att tänka rätt likriktar kultur och styr medier kommer ofriheten snart att kväva kreativiteten. I en värld där vi behöver mer av kreativitet är friheten alltid vinnare på lång sikt.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till reservation 3.
(Applåder)

I detta anförande instämde Nina Lundström (L).

Anf. 2 LAWEN REDAR (S):

Fru talman! Den erkände belarusiske poeten Dmitrij Strotsev har skrivit en dikt per dag sedan presidentvalet i Belarus den 9 augusti 2020. Han publicerar dikterna på Facebook. Några av de mest kända raderna har skanderats i de historiska protesterna mot diktaturen. När Strotsev för bara några veckor sedan fick motta Svenska PEN:s Tucholskypris läste han några av motståndsdikterna. Samlingen *Belarus omkullkastat* handlar om det gångna året – om tiden som frihetsberövad, om hoppet som förvandlats till ensamhet och om en värld där ingen hjälp finns att tillgå, men också om den så kallade vardagen, om de stilla stunderna av lugn mitt inne i krigstillståndets kaos.

I Belarus sitter hundratals journalister och författare fängslade. Medier förvägras ackreditering, och kameror blir beslagtagna. Konstpalatset i Minsk har förvandlats till en vittnesplats med fotografier tagna på demonstranter som blivit utsatta för militärens våld. Samtidskonstnärerna dokumenterar detta och kallar övergreppen för ”regimens konst”. Men i poesins värld kallar de honom draken. Och med drakar går det inte att tala, skriver Strotsev i sina dikter. Man måste därför finna ett nytt språk, bortom de auktoritära ideologierna, ett språk som talar till människan, så att samhällets mål blir människan.

Fru talman! Situationen i Belarus kan kännas avlägsen. Men på prisutdelningen på Bonniers Konsthall för några veckor sedan fick vi en påminnelse om hur nära vi egentligen är. Det är närmare från Stockholm till Minsk än vad det är till Haparanda. Närheten är kanske den påminnelse vi behöver för att slå vakt om det fria ordets betydelse, yttrandefriheten, demokratin och kulturens roll i samhället. För belarusierna blir deras närhet till oss påminnelsen om den frihet som de kämpar för varje dag.

Fru talman! Det gångna året påvisar en dyster utveckling vad gäller det fria ordet i vår omvärld. Hoten mot demokratin kommer inte bara från auktoritära regimer som strävar efter kulturell likriktning, utan även från ett digitalt informationsklimat som spött på hat och extremism.

Maria Ressa, journalist och mottagare av Nobels fredspris, har redogjort för vilken skada onlineplattformen Facebook åsamkat hennes hemland Filippinerna. I en intervju i boken *Internet är trasigt* av författarna Karin Pettersson och Martin Gelin säger hon att presidenten Rodrigo Duterte använt plattformen för att organisera trollarméer som systematiskt trakasserar journalister och hetsar till våld. Hon säger i boken: ”De sitter där borta i Silicon Valley och ser inte att deras verksamhet gör att människor mister livet.”

Fru talman! Medan poeten Dmitrij Strotsev får spridning för sina ord på Facebook får journalisten Maria Ressa sitt liv hotat. Med den dominerande ställning som onlineplattformarna har fått behövs nya regelverk och i Sverige en ny kulturpolitik. Det kan inte längre vara möjligt att vår kulturpolitik ska föras utan någon som helst analys av eller utgångspunkt i globaliseringens eller digitaliseringens effekter på området.

I Sverige handlar det här bland annat om annonsintäktsmarknaden, som gör det svårt att försörja lokal journalistik, streamingtjänster som har låga ersättningsnivåer till konst- och kulturskapare, fastän hela affärsmodellen bygger på deras verk, en rejäl uppgradering av upphovsrätten i den digitala eran och onlineplattformar som måste förhålla sig till svensk lagstiftning. Jag ser mycket fram emot den socialdemokratiska kulturministerens agenda på området, och jag vill välkomna henne varmt till arbetet. Jag tror dessutom att vi kommer att ha väldigt roligt ihop.

Fru talman! Det gångna året präglas inte bara av en tillbakagång vad gäller yttrandefriheten och det fria ordet utan främst av pandemibekämpningen, som har inneburit restriktioner och deltagarbegränsningar i över ett år. Samtliga nöjes-, fritids- och kulturbranscher i den kommersiella sektorn minskade sin omsättning. Konst- och kulturskapare som är helt beroende av intäkter från såväl offentliga aktörer som näringsverksamhet har varit särskilt drabbade. Utskottet har haft en väldigt viktig roll för att driva på för kulturkrisstöd som har gått till konst- och kulturskapare i hela landet, men även till idrottsrörelsen och civilsamhället.

Jag vill liksom föregående talare tacka avgående kulturministern Amanda Lind för hennes insatser, inte minst under pandemin. Men jag vill även tacka utskottets ledamöter för att under den här tiden ha agerat väldigt samarbetsinriktat. Jag vill såklart också tacka myndigheterna för en snabb hantering av tusentals ansökningar.

Krisstöden har haft en avgörande betydelse för att kulturverksamheter har kunnat överleva, att konst- och kulturskapare har kunnat försörja sig under den här tiden och att den kulturella infrastrukturen i vårt land har kunnat upprätthållas. Samtidigt som det går att redogöra för dessa insatser betyder det inte att vi inte har utmaningar. Pandemin och dess skadeverkningar är verkligen långt ifrån över. Titt som tätt kommer nu olika förslag på hantering av hur vi ska agera i den nuvarande pandemin.

Fru talman! Föremålet för dagens debatt är kulturbudgeten för det kommande året. Vi i Socialdemokraterna och Miljöpartiet tar vår utgångspunkt i behovet av återstartsstimulanser för att säkra produktioner, arbetstillfällen och kompetens inom kultursektorn. Det här är faktiskt den största kulturbudget som har lagts på riksdagens bord. Vi är väldigt stolta över det arbete som ligger bakom.

Jag ska nämna några av de prioriteringar vi gör. Idrottsrörelsen får ytterligare förstärkningar om 400 miljoner i budgeten. Vi utvecklar folkbildningen genom fler folkhögskoleplatser. Vi stärker civilsamhället genom att snart presentera en proposition om att införa demokrativillkor för statsbidrag. Vi har även valt att prioritera kulturlivets internationalisering genom att stärka det internationella utbytet för svenska konst- och kulturskapare med syftet att de ska bredda sitt geografiska verksamhetsområde, stärka sitt skapande, nå en större marknad och därmed öka sina arbetstillfällen. Ur ett export- och investeringsperspektiv utgör de kulturella och kreativa näringarna en viktig del av Sverige som ett kreativt och innovativt land.

En fråga som jag särskilt vill betona är att det är en bristande målfyllelse det här året gällande allas rätt till delaktighet och tillgång till kultur. Därför ökar vi nu den permanenta satsningen på samverkansmodellen för ökad kulturell verksamhet inom regionerna. Vi inför en ny reform för digitalisering av kulturarvet, förlänger satsningen Stärkta bibliotek och inför filmproduktionsincitament för svenska filminspelningar. Vi avsätter även medel för att förstärka stödet till de nationella minoritetsspråken och de nationella minoriteternas kultur.

Fru talman! Det kan bli så att jag nu förlänger talartiden, vilket jag ber om ursäkt för. Jag vill ändå reflektera lite över de väldigt många samtal jag fått den senaste veckan från oroade företrädare för scenkonsten, folkbildningen och civilsamhället som undrar om Moderaternas, Kristdemokraternas och Sverigedemokraternas gemensamma förslag till kulturbudget innebär en realisering av de förslag som finns i de enskilda partiernas motioner.

Jag har kunnat förmedla att det som nu föreslås egentligen är en socialdemokratisk och miljöpartistisk ursprungsbudget till kultur. Annars skulle en sammanslagning av Moderaternas, Kristdemokraternas och Sverigedemokraternas budgetar innebära att partierna har gjort en kovändning i fråga om fri entré på statliga museer, kulturskolan, stärkt internationellt utbyte, insatser för konstnärers sociala villkor, synen på folkbildningen och inte minst fristadsprogrammet för förföljda konst- och kulturskapare.

Dessvärre, fru talman, misstänker jag att det inte är fallet. Vi ser i numera dessvärre ganska vanlig ordning ett kortsiktigt strategiskt politiskt oppositionsspel som begränsar förutsättningarna för oss att arbeta långsiktigt nu i en tid när vi verkligen behöver göra det.

Att oppositionens kulturbudget näst intill är identisk med ursprungsförslaget ändrar inte vår uppfattning. Vi är oroade inför den inriktning man har visat, inte minst vad gäller folkbildningen. Vi har en socialdemokratisk talare som ska gå in närmare på detta sedan. Mitt intryck är dessutom att man i stora delar av kulturlivet, när man hör av sig på det här sättet, delar samma farhåga för ett sådant inflytande över kulturbudgeten.

Avslutningsvis, fru talman, har vi socialdemokrater inte deltagit i beslutet om budgeten, och därför kommer jag inte att yrka något i dagens debatt. Men jag beklagar att de satsningar som är otroligt viktiga för kulturens område sker på bekostnad av oerhört viktiga insatser för klimatet och investeringsstödet för billiga hyresrätter. Det beräknas att 23 000 bostäder inte kan byggas i Sverige med anledning av rådande budget, och det gäller också flera insatser som skulle behövas just nu.

Som det ser ut på kulturområdet har vi nu en kraftfull budget. Det gläder mig att man kan fortsätta att regera på det. Det betyder att kulturen som sådan kommer att kunna stärkas det kommande året.

(Applåder)

Anf. 3 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Fru talman! Vi moderater rekordsatsar på kulturen och idrotten i den borgerliga statsbudget som vann över regeringens budgetproposition. Ni minns voteringen i förra veckan under superonsdagen, när så mycket annat också hände.

Totalt handlar det om 45 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslår. Årligen satsar vi 25 miljoner kronor mer för insatser mot äldres ensamhet och 20 miljoner kronor till de av regeringen förbisedda scouterna för att stärka och utveckla barn- och ungdomsverksamheten i pandemins spår. Det är viktiga medel för insatser som kommer att göra skillnad för såväl barn som äldre. Det gäller speciellt efter en pandemi som har slagit särskilt mot dessa grupper i form av stillasittande, minskat föreningsdeltagande och isolering.

Fru talman! I tisdags tillträdde den nygamla socialdemokratiska regeringen, eller kanske mer ärligt sagt en expeditonsminister fram till nästa val. I denna ministär finns en ny kulturminister som kommer att få styra på oppositionsbudgeten. Det är en bättre budget än den som föreslogs i budgetpropositionen av Socialdemokraterna.

Men Socialdemokraterna och gruppledaren i kulturutskottet Lawen Redar står inte bakom den förbättrade budgeten. Min fråga blir naturligtvis: Varför stöder inte Socialdemokraterna de satsningar som nu förbättrar kulturbudgeten i det vi kallar för utgiftsområde 17?

Anf. 4 LAWEN REDAR (S) replik:

Fru talman! Tack, Viktor Wärnick, för frågeställningen!

Nu deltar vi inte i beslutet. Vi har inte ett alternativt budgetförslag. Vi menar att det är en budget som i mångt och mycket tar sitt ursprung från den budget som lades fram av Socialdemokraterna och Miljöpartiet i dåvarande regeringsställning. Det visar sig också.

Om man tittar på de enskilda motioner som Kristdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna har lagt fram kan man redogöra för några saker. Jag vill ge några exempel.

I Kristdemokraternas enskilda budgetmotion sänker de anslagen till allmän kulturverksamhet med 390 miljoner, teater, dans och musik med 91 miljoner, fria konstutövares verksamheter med 195 miljoner och ersättningar till konstnärer med 178 miljoner.

I Viktor Wärnicks eget partis ursprungsförslag vill de återinföra avgifter på statliga museer, minus 67 miljoner. De vill också ta bort den anslagsnivå som just nu råder för folkbildningen med minus 138 miljoner.

Om man tittar på det tredje partiet som finns med i underlaget, Sverigedemokraterna, kan man se att de i sitt förslag drar bort 1 miljard vad gäller folkbildningen. De vill inte satsa på integrationsfrämjande insatser. De vill frysa bidrag till trossamfund. De vill minska det generella filmstödet med över 150 miljoner.

Fru talman! Det som egentligen föreslås här är Socialdemokraternas och Miljöpartiets ursprungsförslag till kulturbudget. Det är därmed mitt svar.

(Applåder)

Anf. 5 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Fru talman! I voteringen förra veckan röstade Socialdemokraterna nej till den budget som nu ligger på bordet. Det vi har nu är att dela ut anslagen. Ni har de facto röstat nej till de extra 45 miljoner kronorna. Det kommer Lawen Redar inte undan trots retoriken.

Det vi hör är att det är så hemskt det som sker med budgeten i allmänhet. Men på kulturområdet i utgiftsområde 17 är det en förstärkning på 45 miljoner kronor årligen framåt. Det vi gemensamt i oppositionen har kommit fram till är just detta. Det är en historiskt stor kulturbudget, och större än den regeringen föreslog.

Det här misstänkliggörandet är något slags valtaktik från Socialdemokraternas sida. Facit ligger på riksdagens bord. Vi rekordsatsar på kulturbudgeten, och det är också vad vi kommer att rösta igenom här i dag.

Min fråga kvarstår: Varför röstas man nej till detta, denna rekordsatsning och denna utökade del till scouterna och insatser mot äldres ensamhet?

Anf. 6 LAWEN REDAR (S) replik:

Fru talman! Tack, Viktor Wærnick, för den här debatten!

Vi socialdemokrater har generellt ingenting emot särskilda satsningar till scoutverksamheter eller kulturverksamhet för äldre. Det tycker vi generellt är bra satsningar.

Nu finns inte möjligheten för ett ytterligare replikskifte. Men det jag däremot tycker är intressant är om man har ändrat uppfattning om fri entré på statliga museer, den uppfattning som man har stått och agiterat för under de senaste åren. I den här budgeten godtar man det.

Det man nu har lagt fram är egentligen våra insatser, Socialdemokraternas och Miljöpartiets gemensamma förslag till kulturåtgärder som behövs vid en återstart. De ursprungsförslag som vi har stridit för under denna mandatperiod finns också med. Det är därför upp till Moderaterna att redogöra för hur man egentligen tycker och tänker vad gäller folkbildningen och reformen med fri entré.

Sedan har vi också Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna som frångår sina ursprungsförslag i budgetmotionerna och i samarbetet därför lägger fram någonting som påminner väldigt mycket om socialdemokratisk och miljöpartistisk kulturagenda. Vi tackar och bockar för detta!

(Applåder)

Anf. 7 VIKTOR WÄRNICK (M):

Fru talman! Kulturen och konsten har ett egenvärde. Den ger oss verktyg att utforska vilka vi är som människor men också i vilket sammanhang vi befinner oss. Kulturen och konsten är även en utmärkt väg till social inkludering, för att bryta utanförskap och förbättra integrationen och för att bidra till ett Sverige som håller ihop.

Trots dessa fantastiska effekter måste kulturpolitiker och kulturpolitiken strikt hålla en armlängds avstånd till kulturen och konsten och inte frestas att styra innehåll och utövning för att uppnå i och för sig vällovliga mål. Där brister dock den svenska kulturpolitiken i dag. Klåfingrigheten är här och nu och inte något avlägset hot, som vissa till vänster i politiken vill göra gällande.

Den 10 juni i år presenterade Myndigheten för kulturanalys rapporten *Så fri är konsten*. Den är en skrämmande läsning om hur det offentliga på olika sätt styr kulturen och konsten på ett sätt som bör föranleda skarp reaktion och ordentlig förnyelse i kulturpolitiken.

Den fria konsten och kulturen är bärande delar i vår demokrati och behöver försvaras varje dag. Varje tendens till direkt och indirekt styrning av dessa måste stävjas. Principen om armlängds avstånd får inte bara vara en tom plattityd i högtidstalen. Principen måste även upprätthållas i det dagliga arbetet i kommuner och regioner men framför allt på Kulturdepartementet och hos de statliga myndigheterna.

Med beaktande av den aktuella rapporten kan man konstatera att bland annat den statliga bidragsgivningen inkräktar på den konstnärliga friheten på flera problematiska sätt. Frågor som ställs i ansökningsblanketter har styrt konstnärer att utforma sitt arbete till idé och innehåll på visst sätt för att blidka exempelvis Kulturrådet och Filminstitutet inför utbetalning av statliga medel.

Rapporten visar också genom en enkät att närmare hälften av de svarande konstnärerna och kulturskaparna någon gång anpassat sitt konstnärliga innehåll utan att det enligt dem själva har höjt den konstnärliga kvaliteten i syfte att öka möjligheterna att tilldelas bidrag. En armlängds avstånd i retoriken har blivit ett pekfinger i praktiken.

Fru talman! Det är helt oacceptabelt att det ser ut på det här sättet och att svensk kulturpolitik tillåts bli ett instrument för socialdemokrater och miljöpartister i ett försök att styra samhällsutvecklingen. Mycket kan riksdagen besluta om, genom exempelvis beredning och beslut i utgiftsområdesärenden som detta, men vad gäller armlängdsavståndsprincipen och upprätthållandet av denna vilar ett tungt ansvar på regeringen och dess myndigheter.

En ny moderatledd regering efter valet i höst kommer att behöva ta tag i detta. Kulturpolitikens huvuduppgift måste vara att ge förutsättningar för att mer konst och kultur skapas och att mer konst och kultur kan möta en publik, både fysiskt och digitalt. Men innehållet ska politiken hålla sig borta ifrån – med en armlängds avstånd.

Fru talman! Kultursektorn har lidit svårt under pandemin. Vi moderater har tagit ett stort ansvar under de senaste årens krishantering genom att samla oppositionspartierna i denna kammare för att driva på regeringen och fatta brådskande och viktiga beslut.

Så var till exempel fallet gällande stödet till enskilda näringsidkare, vilket många inom kulturbranschen faktiskt är. Det är ett stöd som vi moderater föreslog i början av pandemin, våren 2020, men som regeringen återkom med förslag om först under förra vintern.

Det handlade till exempel också om evenemangstödet, som ju innebär att kultur- och idrottsevenemang tack vare ett moderat förslag nu har garantier för täckning av 70 procent av kostnaderna om pandemiutvecklingen har satt stopp eller kommer att sätta stopp för evenemanget och gör att

man måste ställa in. Stöd till kommuner och regioner, korttidspermitteringar, omställningsstöd, nedstängningsstöd om pandemilagen används – listan kan göras lång där regeringen har släpat fötterna efter sig och kommit till skott först efter moderata initiativ.

Vi är samlingspartiet i svensk politik, och vi kan tala med alla riksdagens partier för att få någonting gjort. Det har vi också gjort under hela coronakrisen.

Fru talman! Medan den rödgröna sidan, socialdemokrater, centerpartister, miljöpartister och vänsterpartister, mest har utställt hotelser mot varandra om vad som händer om vissa av dem pratar med några andra av dem har vi moderater nu också, tillsammans med den övriga oppositionen, förhandlat fram en statsbudget som vi har fått majoritet för i Sveriges riksdag.

Vi får saker gjorda genom att fokusera på samhällsproblem i stället för att, som vänstersidan, fokusera på samarbetsproblem.

I vår antagna statsbudget rekordsatsar vi på den viktiga återstarten av kulturen och idrotten. Vi satsar också på svensk filmproduktion genom att äntligen införa produktionsincitament även i Sverige, mer än fem år efter det att riksdagen gav regeringen till känna att möjligheterna till detta skyndsamt skulle utredas.

Fru talman! De satsningar som nu görs på kultur- och idrottsområdet är välbehövliga, och jag är stolt över att vi har samlat oppositionen till att få dem beslutade i denna kammare.

Den statsbudget som nu är gällande för 2022 innehåller dessutom andra viktiga reformer som inte direkt är kopplade till detta utgiftsområde, men som ändå är viktiga för kulturen och idrotten. Vi vet att bland det första hushållen gör om de ekonomiska tiderna blir kärvare eller privatekonomin blir satt under press är att dra in på kulturkonsumtion och andra aktiviteter, exempelvis idrottande. Därför är det viktigt att vi återupprättar arbetslinjen och låter alla dem som jobbar och har jobbat få behålla mer av den egna inkomsten. Därför är det glädjande att vi, genom våra moderata förslag, nu sänker inkomstskatten för Sveriges låg- och medelinkomsttagare.

De flesta får behålla ungefär 1 800 kronor mer i plånboken varje år. Det är pengar som till exempel kan användas för att utöva eller konsumera kultur och idrott. Men vi moderater gillar ju som bekant valfrihet, så vi tänker inte peka ut vad man får använda pengarna till. Det är alltså inte fråga om några kulturcheckar.

Vi sänker också bensin- och dieselskatten så att folk som bor utanför storstädernas välutbyggda kollektivtrafik och behöver använda bilen kan ta sig till fotbollsträningen, biobesöket, bokcirkeln och så vidare. Det är en rättvisefråga – en fråga om mobilitet också på landsbygden som i allra högsta grad påverkar även kulturen och idrotten.

Fru talman! Moderaterna är samlingspartiet i svensk politik som kan tala med alla och samarbeta med alla och som ser till att få något gjort, för vi ser att det är så vi kan få ordning på Sverige.

Avslutningsvis är det fint att kunna säga att jag för Moderaternas räkning yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

(Applåder)

I detta anförande instämde Annicka Engblom (M).

Anf. 8 LAWEN REDAR (S) replik:

Fru talman! Tack, Viktor Wärnick, för anförandet! Det sas, om jag inte missförstod det, i anförandet att vi socialdemokrater med flera är ytterst bekymrade över det oppositionssamarbete som nu träder fram.

Det finns nog skäl till det, menar jag. Det är klart att vi inte har några stora problem med den nuvarande budgeten på kulturområdet eftersom den bygger väldigt mycket på ursprungsförslaget. Men samarbetet måste ändå handla om den politik som ni tre partier i opposition har bedrivit under en längre tid i kulturutskottet.

Därför ställer jag mig frågande inför valrörelsen till vad för typ av formulering av kulturpolitiken vi har att vänta från moderat håll och till hur mycket Moderaterna kan ta ansvar för i ett gemensamt underlag tillsammans med Sverigedemokraterna.

Jag nämnde i det tidigare replikskiftet att det för Sverigedemokraternas del är en fundamentalt annan kulturpolitik som har bedrivits under en väldigt lång tid. Man kan hänvisa till de budgetanslag som finns, och jag kan nämna några exempel, men framför allt handlar det om kultur- och samhällssyn.

Min uppfattning har länge varit att Moderaterna kraftigt har tagit avstånd från Sverigedemokraternas kultursyn och samhällssyn. Är det någonting vi kan förvänta oss av Moderaterna i detta samarbete?

Anf. 9 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Fru talman! Valretoriken verkar fortsätta. Den moderata politiken är väldigt tydlig. Det är bara att läsa våra kommittémotioner på kulturpolitikens område. Det är bara att läsa vår utgiftsområdesmotion, där vi också stakar ut våra budgetprioriteringar. Men det är också bara att läsa betänkandet och majoritetstexten, där vi tillsammans med oppositionen har förhandlat fram den kulturbudget som kommer att gälla för nästa år. Den innehåller rekordsatsningar på återstart, på produktionsincitament och på annat.

Det här tycker jag börjar bli som en rispig och raspig skiva som fortsätter och som säkert kommer att fortsätta så ända fram till valet. Det handlar om misstänkliggörandet från vänstersidan av vad som kommer att hända.

Facit finns alltså på riksdagens bord i dag för vad som händer när vi har samarbetat om budgeten. Men vi har åtta olika partier i Sveriges riksdag. Det är åtta olika partier som tycker olika i de här delarna. Det vi har gjort nu är att samla oppositionen för den här budgeten.

Ni säger att Moderaterna på olika områden skulle ha en politik som är skadlig för Sverige, skadlig för kulturen, skadlig för medierna och så vidare. Det är så det har låtit, och det är säkert så det kommer att fortsätta att låta. Men jag kan garantera att så är inte fallet. Det är bara att läsa våra förslag i stället för att misstänkliggöra på det här sättet.

De här påståendena kommer också från Socialdemokraternas gruppledare i kulturutskottet, som tillhör det parti vars regering nu alltså utgör den svagaste regeringen sedan Ola Ullstens. Det är en regering vars samarbetspartier bara är överens om en enda sak: att inte kunna samtala med alla, utan ställa villkor för vilka man kan samtala med.

Det är inte den politik vi tänker bedriva. Vi tänker samla de partier som vill vara med för att få ordning på Sverige. Jag tycker att man ska läsa våra förslag innan man uttalar sig och försöker misstänkliggöra.

(Applåder)

Anf. 10 LAWEN REDAR (S) replik:

Fru talman! Jag fick inte med ett enda ord svar på min fråga. Frågan handlade inte om vilka man samtalar med eller inte eller om någon form av samhällelig kultursyn vad gäller Moderaterna. Jag frågade om samarbetet och grunden för samarbetet.

Samarbete handlar inte bara om samtal, utan det handlar om det politiska innehållet i vad det är man presenterar. Jag har läst budgetförslaget ordentligt eftersom det i mångt och mycket – bortsett från de 45 miljoner som avser scoutrörelsen och insatser för äldres tillgång till kultur – överensstämmer med det som Socialdemokraterna i samarbete med Miljöpartiet har lagt fram i förslag till budget.

När Socialdemokraterna har samverkat med Miljöpartiet är det detta man får. Det är inga kraftiga inskränkningar eller någon helt annan kultursyn i samhället, alltså nedläggning av Unga Klara, 16 miljoner i minskning vad gäller dans och teater, 30 miljoner i minskning för litteratur och tidskrifter och 135 miljoner i minskning för ersättning och bidrag till konstnärer när de behöver det som allra mest och så vidare. Det är inte heller att man i grund och botten vill avskaffa folkbildningen.

Vad kommer samarbetet att innebära politiskt? Det var min frågeställning.

Anf. 11 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Fru talman! Det Lawen Redar nu tar upp är alltså inte moderat politik. Jag representerar Moderaterna. Vår politik går att läsa i våra kommittémotioner. Vi har inte de förslag som Lawen Redar tar upp. Misstänkliggörandet fortsätter. Man försöker få det till att det är vår politik som presenteras, och det är det alltså inte. Budgeten som presenteras nu är framförhandlad med flera partier. Det är det som är facit.

Det är en mandats skillnad i den här kammaren. Då måste man kunna samtala med alla. Vi har gjort detta. Vi har presenterat en statsbudget som har helheten på plats.

Jag kan bara konstatera att när det gäller det jag tog upp i mitt anförande om principen om en armlängds avstånd finns det en tydlig och verklig skiljelinje i svensk politik mellan Lawen Redar och mig. Det Socialdemokraterna presenterar är ofta en instrumentell syn på politiken. Snarare borde ni upprätthålla armlängds avstånd, och det kommer vi att hålla koll på under resterande mandatperiod.

(Applåder)

Anf. 12 BO BROMAN (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 2.

Kulturen har en central plats i livet, politiken och samhällsbygget. För oss sverigedemokrater är det självklart att Sverige, precis som alla andra länder, är unikt och att svensk kultur är unik och väl värd att bevara och belysa. Det är särskilt av vikt att belysa den svenska kulturens betydelse för det fredliga, demokratiska och solidariska välfärdssamhälle vi lever i.

Vår gemensamma kulturella odling på beprövad och historisk grund i landet är betydligt äldre än det politiserade och segregande mångkulturella samhällsbygget i Sverige. Detta är något som blir allt tydligare för allt fler i Sverige. En växande andel av befolkningen inser att många av samhällets större problem är sprungna ur de kulturkrockar som vissa andra partier beslutat att utsätta landet för.

Att förorda mångkultur är att inte förstå kulturens roll i samhället och det fulla syftet med kulturpolitik. Företrädare från andra partier har förordat mångkultur genom att prisa exempel på kulturfenomen eller upplevelser, som om kulturupplevelser enbart fanns inom spannet för kulturella upplevelser. Det är lite som att tro att man haft ett autentiskt möte med en annan kultur under charterresan i ett annat land. Det blir en tillrättalagd bild som ignorerar de verkliga kulturkrockarna och de konflikter de kan leda till.

Fru talman! Detta grundar sig i en obalans i de senaste årens kulturpolitiska fokus. Kulturpolitiken har gått från att utvecklas i samverkan med utbildningspolitiken till att enbart handla om dessa kulturella upplevelser, det vill säga teater, dans, opera, litteratur, film med mera. Det har varit ett näst intill ensidigt fokus på det humanistiska kulturbegreppet och en bristande förståelse eller intresse för det antropologiska kulturbegreppet. För att förstå kultur måste man ta hänsyn till båda kulturbegreppen. Denna oförståelse av det antropologiska kulturbegreppet gestaltas tydligast av förnekandet av den egna befolkningens kultur.

Det finns fortfarande grupperingar i samhället, och även i denna kamrars, som förnekar den svenska kulturens existens. Detta är inget annat än ett förnekande av den egna identiteten, vilket också innebär ett förnekande av möjligheten för dem som vill bli en del av det svenska samhället att förstå den svenska kulturen. Detta är en hållning som effektivt låser ute de människor som mångkulturförespråkarna säger sig vilja hjälpa. Resultatet av denna hållning ser vi i dag i det växande antalet utanförskapsområden.

Fru talman! Som sagt är det självklart att Sverige har en unik kultur och att den är av avgörande betydelse för vårt samhälle. Därför har vi i vår egen utgiftsområdesmotion ett yrkande om nya mål för kulturpolitiken, mål som tydliggör den svenska kulturens roll och dess vikt för sammanhållningen i vårt samhälle. Grunden för den kulturpolitiken är den svenska kulturen och den sammanhållning den ger, och utifrån dessa mål är den sverigedemokratiska kulturbudgeten uppbyggd.

För Sveriges del ser vi det som viktigare än på länge att samlas kring gemensamma normer och värderingar, traditioner, seder och bruk för att hålla ihop. Särskilt viktigt är detta i ett samhälle med en solidariskt finansierad välfärd, just eftersom den solidaritet som håller uppe systemet i sin tur baseras på en gemensam identitet och en stark känsla av gemenskap.

Våra kulturpolitiska mål, tillsammans med vår motion om framtagandet av en kulturkanon, kommer att generera en grund där kulturpolitiken blir motorn som samlar samhället – ett samhälle där medborgare känner gemenskap genom sin tillhörighet till samhället och varandra, gemenskap mellan stad och landsbygd, mellan olika politiska åskådningar, mellan rik och fattig och mellan gammal och ung.

Fru talman! Den nationella kulturpolitiken har de senaste åren tyvärr tagit en enligt oss alltmer auktoritär riktning. Debatten har präglats av oärlighet. Man har anklagat oss för att vilja inskränka den fria konstens frihet, samtidigt som regeringen gjort medier och fria konstnärer alltmer beroende av villkorade ekonomiska subventioner från staten.

Att den fria konsten inte är fri kunde bekräftas av Myndigheten för kulturanalys i juni i år, men att så var fallet har enkelt kunnat utläsas genom regeringens förda kulturpolitik. Mönstret framträder tydligt i allt från förstatligandet av filmpolitiken till det ökade statliga stödet till den fria konsten och nyttjandet av civilsamhället för egna politiska syften.

Både idrotten och folkbildningen fick integrationsuppdrag när det mångkulturella projektet började fallera. Film och konst skulle styras i en identitetspolitisk riktning, med representationskrav för att få ta del av offentliga stöd. Vi sverigedemokrater anser inte att yttre ovidkommande kriterier som hudfärg representerar olika perspektiv och inre egenskaper.

Vi sverigedemokrater verkar för att kulturpolitiken ska främja den svenska kulturen och sammanhållningen men också inta ett mer neutralt förhållande till olika ovidkommande kriterier såsom hudfärg eller sexuell läggning. Det kommer att synas i den framtida kulturpolitiska budgeten. I vårt Sverige ska ingen bedömas och få del av statliga medel utifrån dessa ovidkommande kriterier, eftersom de är irrelevanta för projekts kvalitet.

Vi värnar även samtidskulturens oberoende genom att underlätta för andra finansieringsformer än offentliga medel, samtidigt som vi stärker samtidskonstens möjligheter att stå på egna ben. För även om delar av den fria samtidskonsten har en svår ekonomisk situation är inte den fria samtidskonsten längre fri om den blir ekonomiskt beroende av offentliga aktörer. Här måste en balans uppnås, men strävan bör vara att så långt det är möjligt inte binda fria samtidskonstnärer ekonomiskt till den politiska makten. Armlängds avstånd är viktigt.

Samtidigt kommer vi att främja de delar av den svenska kulturen som vi alla har gemensamt: det kulturella arvet, samhället vi ärvt från tidigare generationer, samhället vi i dag lever i, oavsett om vi är födda här eller ej. Det är en kultur med en nyfikenhet på andra kulturer, innovationer och nya idéer men som är självsäker i sin egen identitet.

Vi sverigedemokrater ser även ett behov av att införa ytterligare nationella mål när det gäller arkitekturpolitiken. Det vore värdefullt att införa ett mål som förtydligar vikten av långsiktighet med fokus på estetisk hållbarhet och tidlöshet vid nybyggnationer, något som har förbisetts under flera decennier och så även i dag. Vår gemensamma livsmiljö är central för trivseln i samhället, känslan av att det här är vårt hem och här kan vi känna ro, njutning och trygghet. Skönhetsvärden är viktiga, och det måste finnas en strävan från politiken att främja miljöer utifrån medborgarnas önsknings och intressen.

Jag instämmer också i det Christer Nylander förde fram tidigare om att det behövs fortsatta stöd till kulturlivet även efter pandemin. Det är viktigt att vi fortsätter ha ett fritt och levande kulturliv i Sverige.

(Applåder)

Anf. 13 LAWEN REDAR (S) replik:

Fru talman! Jag tyckte att det var intressant med resonemanget i Bo Bromans inledningsanförande vad gällde begreppet mångkultur. Jag skul-

le jättegärna vilja att han redogjorde för hur man ser på det begreppet. Är Sverige ett mångkulturellt samhälle eller inte?

Anf. 14 BO BROMAN (SD) replik:

Fru talman! Sverige är ett mångkulturellt samhälle i dag. Det begreppet har vi inga problem med. Däremot anser vi att känslan av sammanhållning i Sverige och kunskapen om den svenska kulturen måste bli mycket starkare. Det är trots allt kulturen som bygger ett land. Gränser kan flyttas, men det är kulturen som skapar gemenskap.

Mångkultur är inte fel, men det kräver att man erkänner att vi också har en kultur, att man inte ser ned på sin egen kultur utan vill främja alla kulturer. Det är lite grann därför vi vill ändra de kulturpolitiska målen. Vi vill till exempel främja kulturarvsvårdande insatser. Vi vill stödja projekt som syftar till kulturarvets och den nationella identitetens bevarande och på det sättet ökar sammanhållningen i samhället.

Vi har förslag om att vi till exempel vill väva samman den kulturella sektorn med samhällsbyggnad och regional utveckling och tillväxt. Vi har många förslag på hur vi kan stärka den svenska kulturen just för att vi ska kunna ha en mångkultur i Sverige.

Anf. 15 LAWEN REDAR (S) replik:

Fru talman! Jag var uppe här i talarstolen tidigare och talade med Moderaternas företrädare om Sverigedemokraternas kultursyn. Då pratade man i tredje part, och det blev ju inte tillräckligt bra. Men nu fick jag chansen att ställa min fråga till Sverigedemokraterna.

Det är såklart så att vi har en gemensam kultur – vi som bor och verkar i Sverige. Vi ska också ha stor respekt för det svenska kulturarvet och ett stort engagemang som handlar om skillnaden i kultur mellan stad och land och mellan olika etniska grupper och ursprungsbefolkning. Men det är klart att vi alla kan ha ett land där mångkultur råder men där vi verkar under samma politiska enhet som främjar det som vi i dag har: en välfärdsstat där alla är med och betalar tillsammans för att främja varandra i form av solidaritet.

Det är otroligt viktigt när man pratar om kultur att man befäster att vi lever i ett mångkulturellt samhälle med stor respekt för varandra och också med respekt för de demokratiska rättigheter och friheter men också skyldigheter som vi har som medborgare i detta land. Många gånger upplever jag att Sverigedemokraterna i grunden inte respekterar den typen av ståndpunkt.

Anf. 16 BO BROMAN (SD) replik:

Fru talman! Vi sverigedemokrater tycker att kulturen ska binda samman Sverige – det förflutna med nutid och framtid. Vi ska förvalta landets historia och arv, främja gemenskapen och sammanhållningen och trygga den nationella identiteten. Det är med dessa aspekter i åtanke – kulturens egenvärde för oss människor som kulturella varelser, omsorgen om vårt arv och kulturens roll för samhället, den individuella livskvaliteten och arbetsmarknadens förutsättningar – som vi föreslår att de nuvarande nationella målen för kulturpolitiken ska upphävas och att vi ska införa nya.

Vi har olika syn på kulturen, och alla som står upp för demokratin borde erkänna att det är bra med olika syn på saker och ting. Vi kommer att fortsätta kämpa för vår syn på kulturen och för att få igenom våra förslag till kulturpolitiska mål.

Anf. 17 CATARINA DEREMAR (C):

Fru talman! Centerpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i ett särskilt yttrande. Delar av dessa överväganden ska jag nu lyfta fram.

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid är ett brett område. Även om det är en historiskt stor budget är det här inte statens största utgiftspost. Men den spelar stor roll för människor i hela vårt land varje dag. Den spelar roll för enskilda. Den spelar roll för vilket samhälle vi vill bygga.

Vilket klimat ska vi ha i våra samtal? Hur stärker vi vår gemensamma demokrati och delaktighet för alla? Där spelar kulturen en stor roll.

Det är många olika delar i detta område, och jag kommer inte, vad jag vet just nu i alla fall, att nämna alla, utan jag kommer att fokusera på idrott, kultur, folkbildning och medier, framför allt public service.

Fru talman! Varje dag går 145 000 barn och ungdomar till sin idrottsutövning. Och för att det ska fungera finns där 800 000 ledare som tar emot. Det är en fantastisk folkrörelse. Ledarna bidrar i allra högsta grad till både folkhälsa och demokratis bevarande och utveckling.

I de allra flesta fall, med några få undantag, sker detta helt ideellt. Riksidrottsförbundet har uppskattat att om man skulle ersätta ledarna med en fritidsledarlön skulle kostnaden uppgå till 20 miljarder. Varje investerad krona i idrottsrörelsen ger ju mångfalt tillbaka till samhället.

Idrottsföreningarna finns i hela landet, i varje by, och de spelar roll. För vilka är det som ställer till med midsommarfirande och sommardanser? Det känns långt bort just i dag, men snart är vi där igen. När det är dags för sista-april-kasen är det ofta idrottsföreningen ute i varenda by, kan man säga, som ordnar detta. Ibland gör de det enskilt och ibland i samarbete med exempelvis hembygdsföreningen.

Det här skapar mervärde i hela landet. Att vara med i en förening är att lära i hela livet. Många har provat på att ta på sig ett ledarskap för första gången i just en idrottsförening. Ungdomar får tidigt lära sig att ta ansvar, och det är viktigt för andra att man kommer till träningen eller när man ska representera sin klubb på en tävling. När man kommit upp lite i tonåren tar man hand om nybörjarna. Det är roligt för dem som får uppdraget, och nybörjarna har verkligen någon att se upp till.

När det gäller idrotten är det så lätt och självklart att prata om bredden som ger förutsättningar för att vi ska få en elit. Det borde vi göra på fler områden inom kulturområdet. Vi vet dessvärre att personer med funktionsnedsättning idrottar i mindre utsträckning än andra. Därför bör en utredning tillsättas vars syfte ska vara att identifiera hinder för personer med funktionsnedsättning och åtgärder som i stället underlättar utövande och tävlande inom parasport.

Vi i Centerpartiet tror på människors kraft att tillsammans med andra åstadkomma mervärde både för sig själva och för sin hembygd, var den nu är.

Pandemin har, som flera har påtalat och som vi är pinsamt medvetna om, varit en oerhört hård prövning för kultursektorn. Vi har lyssnat till ett antal yrkesutövares vittnesmål om vad de har stått inför och vad de står i just nu.

Från kris till kraft heter Linda Zachrisons utredning där ett antal kulturutövare på ett föredömligt sätt intervjuas om förslag och idéer på vad som behövs och vad som kan göras eftersom olika branscher är i behov av olika verktyg för att återstarta. I utredningen finns ett fyrtiotal förslag uppdelade på nio områden. Jag hoppas att kulturminister Gustafsdotter tar sig an detta med full kraft för att vi ska få den rejäla återstart som både vi som betraktare och naturligtvis kulturbranschen så väl behöver.

Fru talman! Läger vi ihop studieförbundens studiecirklar, annan folkbildningsverksamhet och folkhögskolans långa kurser ser vi att de samlade 900 000 människor under 2020. Det är en minskning med drygt 300 000 deltagare jämfört med året innan pandemin bröt ut. Studieförbunden har ställt om och tagit ett rejält digitalt kliv. Akvarellkurser har kunnat utföras via länk, vilket i sin tur har inneburit att man har kunnat öka antalet deltagare, för att ta ett exempel.

Studieförbunden erbjuder cirkelverksamhet i landets alla kommuner. Folkhögskolornas långa kurser finns i 151 kommuner. Folkbildningens samverkan med det civila samhället omfattar tusentals organisationer. Vi firar demokratins 100 år, och vi uppmärksammar det på olika sätt härifrån riksdagen, men det går inte att runda folkhögskolornas och studieförbundens centrala betydelse för demokratins framväxt.

Demokrati är inte något som uppstår från ingenting, utan den skapar vi tillsammans genom samtal och engagemang. Med sin bredd, mångfald och geografiska spridning spelar folkbildningen en avgörande roll för att värna och utveckla den svenska demokratin genom att man skapar möten mellan människor och främjar lärande och dialog. Studieförbundet Vuxenskolans ordförande Ulrika Heie brukar säga: Studieförbunden har infrastrukturen. När det behöver utbildas finns vi där.

När det gäller medier och public service har vi under pandemin sett vikten av ett public service som ställer om, som anpassar programutbud och som ser till att myndighetsinformation kommer ut till allmänheten. Därför är det viktigt att säkra allmänhetens möjligheter att varje dag nå public service, i såväl vardag som kris. Det är alltså av stor betydelse att vi värnar och utvecklar public services oberoende.

Fru talman! Jag noterar att vi måste se upp här. Allt oftare görs närmanden mot att styra både innehåll och utbud. För Centerpartiet är det en grundläggande inställning att värna och utveckla public services oberoende.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag säga att oavsett vilket område jag har tagit upp i denna debatt – idrotten, folkbildningen, medierna eller kulturen – är gemensamt för dem att det är av största vikt att de får utveckla och bedriva sina verksamheter utan politiska pekpinnar. De ska vara fria. Politiken ska hålla minst armlängds avstånd. Det har tidigare talare också sagt. Jag blir mycket glad att höra det från talarstolen. Det stämmer väl överens med Centerpartiets politik. Vi tror på människans kraft att själv bestämma, lösa saker och få någonting gjort.

(Applåder)

Anf. 18 VASILIKI TSOUPLAKI (V):

Fru talman! I Vänsterpartiets förslag till budget för utgiftsområde 17 finns satsningar på 642 miljoner utöver regeringens förslag. Det innebär runt 600 miljoner mer än i budgeten från M, KD och SD. Därför avstår vi i dag från att delta i beslutet vad gäller budgetens innehåll och ställer oss bakom utskottets förslag i de andra delarna.

I mitt anförande i dag kommer jag att fokusera på de delar där Vänsterpartiet sticker ut, där vi gör extra satsningar. Jag kommer tyvärr inte att ha tid att nämna alla viktiga områden som ingår i utgiftsområde 17.

Ledamöter, åhörare och fru talman! När vi stod här för ett år sedan och debatterade budgeten var vi inne i en period med mycket höga smittotal och rekommendationer om att avstå från det mesta i livet som inte var nödvändigt. Nu ser läget bättre ut. En stor andel har vaccinerat sig två gånger, och många äldre erbjuds nu en tredje spruta. Vi har alltså andra möjligheter att öppna upp samhället. Men på morgonen fick vi höra att det finns risk för förnyade restriktioner och att smittotalen går upp igen. Det är väldigt oroande.

Min förhoppning är dock att vi kan hitta en väg fram för att fortsätta hålla kulturinstitutionerna öppna och för att människor ska hitta tillbaka dit. Signalerna från branschen är att publiken inte riktigt har kommit tillbaka än, till som det var före pandemin. Det kan bero på osäkerhet kring villkor för avbokningar, på en känsla av otrygghet med smittspridningen eller på att man helt enkelt har lagt om sina rutiner under pandemin; man har vant sig av med att besöka publika arrangemang.

Oavsett individuella orsaker är det viktigt att politiken stöttar upp i den här uppstartsfasen. Få kulturaktörer har några reserver kvar att tala om, och ska man våga ta risken att stå där med halvtomma salonger kan det behövas fortsatt offentligt stöd.

Under pandemin har Vänsterpartiet förordat rejäla stöd till kultur och idrott. Där har det också funnits en bred samsyn i utskottet. Det är jag tacksam för.

När det gäller det ideella kulturlivet och andra delar av föreningslivet har det varit lite snålare från regeringen. Till exempel föll aktiva inom slöjd och hantverk mellan stolarna förra året. Friluftslivets organisationer hade också behövt en förstärkning. Jag har tidigare också lyft upp frågan om folkhögskolornas krisande ekonomi med ansvarig minister.

Fru talman! I årets budget finns många bra och rejäla satsningar från regeringen, men det är fortfarande oklart vad den stora potten på 745 miljoner för återstart ska gå till. Vi har därför i vårt budgetförslag prioriterat satsningar som vi ser behövs långsiktigt och som behövdes redan före pandemin.

För Vänsterpartiet är trygghet på jobbet en sådan viktig fråga. Antalet fasta anställningar inom kultursektorn har sjunkit rejält de senaste åren. Det var en mycket tydlig trend även före pandemin. Många har stått utanför a-kassans regelverk och har fått låga ersättningar från Försäkringskassan. Utifrån dessa särskilda förhållanden skapades kulturallianserna som en tredje anställningsform. För dem avsätter vi nu 45 miljoner extra, för att säkra att de kan ta in fler sökande. Det är många som kvalificerar sig till allianserna.

Ett annat viktigt område som vi tycker att regeringen inte har satsat tillräckligt på är kulturarvet. De miljoner som avsatts räcker inte långt. Det

Prot. 2021/22:39

2 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

är tydligt att mer behöver göras för att bevara kulturarvet. Vänsterpartiet ser att det är bråttom att sätta igång med storskalig digitalisering, för tillgänglighetens skull och för att hinna med innan material blir förstört. Vi föreslår därför ett treårigt projekt om 65 miljoner för att sätta igång. Riktigt akut är det faktiskt med en del av det nyare materialet i tekniska format som inte används längre, till exempel film och ljud från förra århundradet. Där finns maskiner och kompetens snart inte att tillgå för att bevara det.

I vårt budgetförslag finns också resurser för att man på ett bättre sätt ska kunna ta hand om allt arkeologiskt material som genereras i och med att fler byggprojekt drar igång runt om i landet. Länsmuseumerna har inte kapacitet att ta emot allt. Där behövs nationella insatser. Också länsstyrelserna får mer resurser till kulturmiljövården.

För oss är det också viktigt att de nationella minoriteternas kulturarv tas om hand på ett bra sätt. Det kan behövas lite smörjmedel för att få igång återförandet, repatrieringen, av samiska föremål och kvarlevor. Vi avsätter medel för att de som ska ta emot ska få bra förutsättningar för att göra det.

Vi vill också se en satsning på att utveckla och bevara kunskap om romers och resandes levnadsvillkor och boplatser. Oavsett vad Sverigedemokraterna påstår har vi nämligen alltid haft mångkultur i vårt land. Sverige har varit en nation där vissa gruppers kulturer har tryckts ned och där assimileringssatser gjordes under lång tid. Det har berövat våra minoriteter deras språk och kultur. Här behöver vi göra insatser i dag.

Fru talman! Jag vill uppmärksamma åhörare på att vi gör satsningarna på kulturarvet utan att nagga på stödet till dagens konstnärer. När jag ser hur Sverigedemokraterna prioriterar att göra kulturarvsinsatser ser jag att de gör det på bekostnad av den samtida konsten. Jag uppfattar att det är en avvägning som är gjord utifrån framför allt tycke och smak, inte på grund av att det inte finns pengar i deras budget.

Sverigedemokraternas representanter på olika politiska nivåer har gett uttryck för en förkärlek för historiska estetiska uttryck inom arkitektur och konst och en misstänksamhet mot modernare uttrycksformer. I sin budget skriver de inte riktigt på det sättet. De motiverar nedskärningarna på den moderna samtidskonsten med att det främjar andra finansieringskällor. Det är ju snällt. Men vi måste se till att den typen av romantiserande av kulturarvet inte får inflytande över svensk kulturpolitik. För annars riskerar vi faktiskt det framtida kulturarvet, det som ska vara vår tids avtryck i kulturhistorien.

Fru talman! Vi tycker också att det behöver göras mer för att nå ut med kultur i hela landet på ett annat sätt. Där är de ideella kulturorganisationerna viktiga aktörer, både som arrangörer av föreställningar med professionell scenkonst och som aktörer med eget deltagande. Vi vill därför höja stödet långsiktigt till de ideella kulturföreningarna och göra en riktad insats om 15 miljoner för att få till stånd kultur på framför allt mindre orter, likt projektet Kulturens kapillärer som var framgångsrikt under pandemin.

Att det finns samlingslokaler i hela landet är en grundförutsättning. Vi vill därför höja ersättningen till föreningar som står för lokaler. Ofta finns det en bygdegård eller ett Folkets Hus som möjliggör för bio, teater eller föreningsmöten som utvecklar lokal demokrati. Vi ger också stöd för att utveckla verksamhet av den typen för ungdomar i föreningars lokaler.

Fru talman! Vår budget innehåller naturligtvis även en satsning på att få bort avgifter till kulturskolan och på att utöka fri entré-reformen till

Tekniska museet. Det är gamla, välkända satsningar. Att sänka trösklar för att ge fler barn tillgång till kultur är en vänsterpartistisk paradgren, om jag får säga det själv.

Nytt för den här mandatperioden är vårt mål om att införa ett kulturlyft för skolan. Det är där man kan nå alla barn, och därför vill vi se ett mer strukturerat arbete i skolan med en nationell garanti för att alla barn ska få ta del av två scenkonstföreläsningar per läsår. Så kan vi äntligen komma närmare det nationella målet om att särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Slutligen vill jag säga att Vänsterpartiet gärna hade sett en höjning av bidraget till friluftslivets föreningar. Jag blev faktiskt förvånad över att det inte fanns med i den budget från KD, SD och M som vann omröstningen förra veckan, eftersom alla de tre partierna hade med sig det i sina respektive förslag. Där var det tyvärr bara vackra ord på papperet.

Jag hoppas att vi framöver kan få genomslag för fler av våra idéer och välkomnar den nya kulturministern att samarbeta och samtala med oss i kulturutskottet.

Anf. 19 ANNA SIBINSKA (MP):

Fru talman! Förra året präglades den här tidpunkten av mörker – inte bara bokstavligt talat, för just mörker är inget konstigt för den här årstiden, men desto mer utifrån det bildliga perspektivet. Då var det kallt och rugigt. Publikbegränsningen var åtta personer, och i stort sett alla kulturella publika aktiviteter var nedstängda. I detta bildliga mörker hade vi då redan levt under mer än ett halvår. Det var dystert.

Sedan dess har vi kämpat, slitit och gnetat för att stärka och värna kulturen i den historiska kris vi gått igenom och fortfarande befinner oss i. Det ena krispaketet efter det andra har sjösatts, och vår tidigare kulturminister Amanda Lind hade en tät och intensiv dialog med kulturens aktörer.

Den 20 september försvann så till slut publikrestriktionerna för den här gången, vilket var ett kollektivt glädjebesked för alla oss som bryr oss om kultur. Salongerna fylldes igen, precis som det ska vara. Som vi har längtat!

Nu ser vi åter en oroande utveckling i vår omvärld, och det kan inte uteslutas att smittspridningen tar fart igen även här hemma. Som en åtgärd gäller från i går att alla evenemang som samlar fler än 100 personer behöver använda vaccinationsbevis. Nu står vi i ett läge som inte kan betecknas som fullständigt mörker och pessimism men inte heller präglas av lättnad, entusiasm eller tillförsikt. Vi befinner oss i ett stämningssläge av återhållen avvaktan och beredskap inför ett eventuellt allvarigare läge.

Men beredskapen är god. Kulturens aktörer har sedan länge förberett sig för detta och står redo att ta än större ansvar för att möjliggöra kultur under trygga former.

Fru talman! Låt mig göra en kort exposé över den tuffa tid vi gått igenom. Alltsedan pandemin bröt ut har Miljöpartiet i regeringen arbetat mycket aktivt och intensivt med att ta fram stödpaket till kulturlivet och dess aktörer. Det har varit omfattande åtgärder riktade mot näringslivet, fristående aktörer och enskilda näringsidkare. Det har varit åtgärder som kommit till stor nytta för kulturens aktörer.

Jag är stolt över de stödpaket som specifikt riktades till kultursektorn, institutioner, det fria kulturlivet, enskilda konstnärer och kulturskapare,

regioner och mycket annat. Detta har uppgått till totalt 2,5 miljarder för 2020 och 3,7 miljarder för 2021. Det är omfattande stöd som saknar historiskt motstycke. Men dessa omfattande stödpaket behövdes med tanke på hur djup, vid och långdragen kulturens kris har varit. En viktig pusselbit är Återstartsutredningens betänkande *Från kris till kraft*, som innehåller flera viktiga förslag för kulturens återhämtning på kort och lång sikt.

Fru talman! Sveriges kulturliv ska gå stärkt ur krisen. Den budgetproposition som Socialdemokraterna och Miljöpartiet lade på riksdagens bord innebär att det ska investeras 1,3 miljarder extra till kulturen för 2022. Jag noterar att Moderaternas, Kristdemokraternas och Sverigedemokraternas förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 17 i stort följer vårt förslag till budget.

Huvuddelen går till investeringar i kulturens återstart. Det är ett omfattande återhämtningspaket om 940 miljoner kronor för 2022 som bland annat stärker det fria kulturlivet, filmen och konstnärers villkor. 775 miljoner riktas till ett stimulansstöd för kulturområdet för att bidra till återhämtning, säkra produktion, bidra till digitalisering, främja barns och ungas kultur och bevara kompetens inom sektorn. Inom ramen för detta stimulansstöd, som fördelas av Kulturrådet, kan många av Återstartsutredningens förslag tas om hand. Inom denna satsning stärker vi också kulturlivets internationalisering och främjar de nationella minoriteternas språk och kultur.

Men kulturen är inget utan dem som skapar och förmedlar konsten och kulturen. Det är i den fria kulturen som konstnärliga innovationer uppstår som tänjer på gränserna, förändrar och utvecklar konsten och skapar nya uttrycksformer.

Men som vi alla vet har enskilda konstnärer och kulturskapare drabbats mycket hårt under pandemin. Kulturevenemangen var de första att ställas in, och de enskilda kulturskaparna förlorade sina uppdrag och därmed också sina inkomster, och detta utifrån en position som redan från början var utomordentligt osäker med oregelbundna och lågt arvoderade uppdrag.

Vi alla, hela samhället, förlorar då kulturskaparna inte får arbeta under rimliga villkor. Ett starkt kulturliv förutsätter att de som skapar kan arbeta under anständiga villkor.

Jag är glad över att regeringen har tillsatt en utredning där frågan om att anpassa sjukförsäkringen för frilansare ska ses över. Det har varit en viktig fråga för mig och för Miljöpartiet. Det är också rimligt att investera 75 miljoner under nästa år för att konstnärernas villkor ska stärkas under 2022 som ett led i kulturens återstart. Konstnärsnämnden och Författarfonden fördelar pengarna som stipendier till konstnärer inom scenkonst, bild och form, musik, lyrik, prosa och dramatik.

50 miljoner avsätts också till fria aktörer inom scenkonst och musik. Det handlar om att ge fria aktörer såsom arrangörer och fria grupper stärkta förutsättningar att bedriva scenkonst och nå en bred publik i hela landet.

Fru talman! Sverige är ett fantastiskt filmland som är fullt av producenter, manusförfattare, regissörer och skådisar av högsta klass. Men filmen var redan innan pandemin en sårbar bransch, och nu behöver den stöd till återstart. Därför föreslås att 55 miljoner ska avsättas till stöd för filmens återstart.

Mycket glädjande är att 100 miljoner per år permanent avsätts för att produktionsincitament för film ska utvecklas och införas. Det är en fråga

som Miljöpartiet har drivit under lång tid. Denna mycket viktiga reform välkomnas också av hela filmbranschen.

Med ett produktionsincitament för film kan Sveriges konkurrenskraft stärkas mot omvärlden. Såväl svenska som utländska produktioner kan i högre utsträckning flytta sina produktioner hit. Det stärker filmsektorn, dess näring och dess kulturella utveckling. Men reformen ger också en skjuts åt det svenska näringslivet, som inom områden som hotell, restaurang och teknik kommer att kunna dra nytta av de fördelar det innebär att produktioner flyttas hit.

Kulturen tillhör det viktigaste vi har. Kulturen ska vara tillgänglig för människor i hela landet. Därför föreslår vi att den regionala kulturen permanent ska stärkas med 100 miljoner per år. Det innebär att vi under mandatperioden har stärkt det regionala kulturlivet med sammanlagt en kvarts miljard i permanent ambitionsökning. Det innebär en injektion för våra museer, teatrar, arkiv, scenkonstinstitutioner, hemslojden och det fria kulturlivet i hela landet.

Miljöpartiet kommer noga att följa den nya regeringens arbete på kulturområdet och driva på för fortsatta stöd till kulturen och återhämtningen efter pandemin. Vi måste se till att kulturen inte får orättvisa regler jämfört med andra sektorer. Jag hoppas också att den nya kulturministern tar arbetet med kulturens frihet, som vår tidigare minister Amanda Lind lade stor vikt vid, vidare.

(Applåder)

Anf. 20 ROLAND UTBULT (KD):

Fru talman! Jag ställer mig bakom förslaget i betänkandet om anslagen för 2022 inom utgiftsområde 17.

Jag vill börja med att tala om en oerhört viktig fråga – den fria konsten. Den nya kulturministern, Jeanette Gustafsdotter, nämnde detta som en viktig punkt när hon presenterade sig för svenska folket. I Svenska Dagbladet skrev avgående kulturministern, Amanda Lind, Miljöpartiet, för bara ett par dagar sedan om skyddet av den fria konsten som en av kulturpolitikens viktigaste uppgifter.

Men enligt Myndigheten för kulturanalys är kulturen i hög grad styrd av politisk klåfingrighet och inte alls oberoende. Och i stället för att som ansvarig minister ta åt sig av den kraftiga kritiken skyller den avgående kulturministern på den borgliga alliansen. Vi kristdemokrater undrar varför de miljöpartistiska kulturministrarna i S-MP-regeringen under sina sju år vid makten inte gjort mer för att stärka friheten i kulturen.

Myndigheten för kulturanalys gav i juni i år ut rapporten *Så fri är konsten*. Det är en oroväckande bild över Kultursverige. Konstnärer och kulturskapare känner misstro mot bidragssystemet, som de menar i många fall är snävt och i hög grad politiskt styrt utifrån mål och krav. Samtidigt står följande på regeringens hemsida: "Kulturpolitiken handlar om att främja ett levande och oberoende kulturliv."

Vi kristdemokrater efterfrågar mer, inte mindre, frihet i kulturen.

Rapporten *Så fri är konsten*, från Myndigheten för kulturanalys, slår fast att delar av den statliga bidragsgivningen styrs och implementeras med negativ påverkan på den konstnärliga friheten, att principen om armlängds avstånd inte är möjlig och att det sker en målstyrning som riskerar att påverka den konstnärliga friheten negativt.

Prot. 2021/22:39

2 december

Kultur, medier,
trossamfund och fritid

Fru talman! För oss kristdemokrater är det viktigt att både den konstnärliga friheten och principen om armlängds avstånd respekteras, så att konst och kultur inte påverkas negativt av kulturpolitiken. Nästa regering måste, menar vi, uppmärksamma de brister som Kulturanalys redovisar i rapporten och återkomma med kraftfulla förslag så att den statliga styrningens negativa påverkan helt undviks.

I rapporten beskriver Kulturanalys hur Kulturrådet påverkar den konstnärliga friheten negativt: ”Ett konkret exempel är att bidragssökande tillfrågas om och hur de ska integrera ett jämställdhets-, hbtq-, mångfalds- och interkulturellt perspektiv i sin verksamhet, sitt projekt, sin utgivning eller dylikt. Frågan som ställs i Kulturrådets ansökningsblankett tolkas av de sökande, i stor utsträckning, som att Kulturrådet frågar efter hur perspektiven ska integreras i den konstnärliga idén och innehållet.”

I en enkät om styrningens påverkan på konsten och kulturen som gjorts bland konstnärer och kulturskapare svarar 33 procent av de tillfrågade att de avstått från att söka bidrag på grund av att de upplevt att bedömningskriterierna står i konflikt med konstnärlig frihet. Att en av tre tillfrågade konstnärer och kulturskapare känner misstro och avstår från att söka bidrag är ett stort misslyckande för kulturpolitiken och den tidigare regeringen, bestående av socialdemokrater och miljöpartister.

Kulturanalys rapport visar också att det finns en tendens till anpassning hos de sökande för att konsten ska passa in i de kriterier som myndigheterna frågar efter vid ansökan om bidrag eller stöd. Den kulturpolitiska styrningen missar målet med en armlängds avstånd och respekten för den konstnärliga friheten.

Vi kristdemokrater vill alltså att den tillträdande socialdemokratiska regeringen tar de förslag som förs fram av Kulturanalys i beaktande. Det handlar till exempel om att regeringen i större utsträckning låter idealet om konstnärlig frihet vara vägledande, att bidragsgivande myndigheter blir noggrannare i kommunikationen och bedömningsprocesserna och att regioner och kommuner tydliggör sin hållning i fråga om konstnärlig frihet. En konstnär ska till exempel inte behöva tvingas till att måla enbart feministiskt inriktad konst, vad nu det egentligen innebär, för att kunna erhålla statligt stöd.

Vi kristdemokrater vill ha en tydlig förändring, och det bör tas ett bredare grepp om effekten av den statliga kulturpolitikens styrning.

Fru talman! I den fastslagna budgeten på kultursidan utökar vi med 20 miljoner. Det är scouternas barn- och ungdomsverksamhet som tilldelas de pengarna. Vi tillför dessutom 25 miljoner till föreningar och organisationer vars verksamhet syftar till att bryta äldres ofrivilliga ensamhet och isolering. Ensamhet har blivit en ny folksjukdom bland våra äldre, och det är viktigt att bryta den trenden.

Vi håller emot neddragningar när det gäller folkbildning. Vi accepterar regeringens satsning och ser Folkbildningsrådet, folkhögskolorna och studieförbunden som oerhört viktiga i att bygga ett gott samhälle.

Naturligtvis återkommer jag med mitt partis syn på de olika förslag som tas fram allteftersom. I en gemensam budget, med andra partier, får man inte med allt. Vissa prioriteringar görs. Jag kan lova att det så kallade fritidskortet kommer tillbaka så småningom. Jag har ju sett ett ökat intresse från andra partier i fråga om att ge barn och ungdomar, inte minst de som

lever i ekonomisk utsatthet, större möjligheter att delta i kultur, som är så viktigt för att vi ska må bra, var och en och tillsammans.

Jag ser fram emot våren och valrörelsen, då vi ska mötas i debatter kring den viktiga kulturen.
(Applåder)

I detta anförande instämde Annicka Engblom (M).

Anf. 21 ANNA-BELLE STRÖMBERG (S):

Fru talman! Jag vill börja med att instämma i Lawen Redars tidigare anförande i dag.

Det är många som har längtat efter att få träffas i studielokalerna för att umgås, för att lära sig svenska, för att delta i olika aktiviteter som gör att vardagen blir meningsfull, för att bryta den ofrivilliga ensamheten eller för att läsa upp betygen. Oavsett längtan leder dessa möten till en god folkhälsa eller till en utbildning, som i sin tur leder till ett arbete och framför allt till en framtidstro om ett arbetsliv och en inkomst att leva på.

Fru talman! Jag tänker i mitt anförande belysa hur viktiga folkrörelserna är för Sverige, för regionerna, för kommunerna och framför allt för våra medborgare.

Jag har med mig mångårig erfarenhet från kommunpolitiken i Örnsköldsviks kommun, som ligger i Västernorrlands län. Tro mig – jag vet vilken betydelse folkbildningen har för många. Själv fick jag min yrkesutbildning via Mellansels folkhögskola, och jag har två söner som under studieförbundets vingar fick möjlighet att utöva musik och bilda band, spela in skivor och turnera med andra band runt om i Europa.

Utan studieförbundens hjälp hade detta varit väldigt svårt att uppnå. Utan folkhögskolan hade jag inte heller kunnat uppfylla min ungdomsdröm om att utbilda mig till fritidsledare med idrott och friluftsliv som profil. Det gav mig en yrkestitel och ett fast jobb.

Fru talman! Vi är alla medvetna om pandemin från 2020 som än i dag är påfrestande för hela samhället. Hela det svenska föreningslivet fick lägga om sina verksamheter, möten, studiecirklar, seminarier och utåtriktade aktiviteter. Allting sköts upp, ställdes in eller ställdes om till deltagande via länk. Detta var och är helt rätt. Människoliv ska skyddas och räddas, och det är helt nödvändigt än i dag. Folkhögskolor och studieförbund har gjort stora insatser för att möta utmaningar, och med rätt stöd och rätt resurser är de beredda att göra ännu mer för ett samhälle där människor blir sedda, känner tillit och är delaktiga.

För dem som har hamnat i ofrivillig ensamhet och långvarigt utanförskap kan studieförbunden och folkhögskolorna vara en vändpunkt och en väg vidare. Vi har 155 folkhögskolor runt om i landet och elva studieförbund om man räknar in Sisu Idrottsutbildarna. Folkhögskolorna erbjöd förra året kurser i 151 kommuner, vilket är en minskning med fem kommuner. Med anledning av pandemin genomfördes en större del av verksamheten på distans.

Under de senaste åren har vi inom ramen för Kunskapslyftet förstärkt förutsättningarna för folkbildningen, och i den här budgeten vill vi förlänga den utbyggnad av folkhögskolan som inleddes 2020 i syfte att öka med 3 000 årsplatser. Vårt förslag är därför en höjning av anslaget med 300 miljoner.

Under den här veckan har ett flertal studieförbund och folkhögskolor hört av sig till oss socialdemokrater med djup oro för vad en M-KD-SD-budget skulle innebära för deras verksamheter. I sina partimotioner har dessa partier nämligen föreslagit kraftiga nedskärningar. Hur man ska tolka att de nu går med på regeringens förslag får de själva svara på. Oron för framtiden kvarstår ändå.

Folkhögskolorna kan genom sin unika pedagogik ge fler människor chansen till utbildning. Genom utbildning via studieförbund får de även träning i demokratiskt ansvarstagande och ledarskap som ger dem möjlighet att forma sina liv, stå upp för sina rättigheter och kräva en del av makten.

Folkbildningen är grunden till demokratins framväxt och de demokratiska grundidéerna om yttrandefrihet, föreningsfrihet och mötesfrihet. Folkbildningen är en starkt bidragande orsak till att Sverige ligger i topp när vi talar om demokratiska länder.

Fru talman! Att inte satsa på folkbildningen är en missad chans att satsa på demokratin.

Ett antal fall av fusk och oegentligheter har skapat en förtroendekris för folkbildningen. När skattemedel som ska gå till folkbildning missbrukas innebär det att det finns de som missar möjligheten att delta i ett fritt och frivilligt lärande. Därför ser vi fram emot utredningen om demokrativillkor, för vi vill arbeta för att skärpa dessa villkor. Studieförbunden har själva arbetat in egna åtgärdsplaner för att komma åt fusk, och utökade kontrollinsatser och Riksrevisionens granskning pågår. Statliga bidrag till folkbildningen ska uteslutande gå till verksamheter som uppfyller statens syften med bidraget och stärker vår gemensamma demokrati. Om det råder det inget tvivel.

Folkhögskolor och studieförbund spelar en viktig roll för personer som inte fått sin utbildning tillgodosedd i andra utbildningssystem eller för den som vill byta yrkesinriktning mitt i livet. Folkhögskolor och studieförbund ger möjlighet att lära, uppleva och delta i kultur och bildningsarbete, och dess betydelse för folkhälsan och människans självförtroende när det gäller att aktivt delta i samhället är mycket stort.

Fru talman! Folkhögskolorna börjar redan nu att rusta sig för att ta emot fler ungdomar som inte klarat gymnasiet eller halkat efter på grund av pandemin. Vi kan även konstatera att andelen deltagare med särskilda behov har ökat i folkhögskolorna, och man gör redan i dag stora insatser för att kunna möta varje individ utifrån hans behov för att skapa delaktighet och möjlighet för individen att påverka sin livssituation för framtiden.

Därför vill vi socialdemokrater lyfta fram att folkbildningen är en viktig och växande aktör för människor med olika bakgrund och förutsättningar. Vi vill stärka deras ställning på arbetsmarknaden, och det gäller särskilt utrikes födda och personer med kort utbildning liksom unga som inte fullgjort sina gymnasiestudier.

Fru talman! Utvecklingen på kommunal nivå oroar mig. Kommuner med högerstyre har kraftigt minskat på stödet till folkbildning eller helt tagit bort det, detta trots att man vet att det finns närmare 150 000 unga som varken arbetar eller studerar liksom tusentals människor som varje dag möts i studiecirklar, studieförbund och folkhögskolor. Dessa mötesplatser är som sagt särskilt viktiga för personer med funktionsvariation, nyanlända och de som hoppat av skolan. Vi behöver få ut dem i arbetslivet.

Fru talman! Avslutningsvis har vi socialdemokrater ett särskilt yttrande. Därför har vi inte deltagit i beslutet. Men vi kommer med denna budget att kunna bygga ut folkhögskolan och rusta verksamheterna.
(Applåder)

Prot. 2021/22:39
2 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Anf. 22 ANNICKA ENGBLOM (M):

Fru talman! Ärade kollegor!

Jan Ersa ägde Nackabyn,
Per Persa ägde Backabyn
i By i Västra Ed.
Jan Ersa,
Per Persa,
de höllo aldrig fred.

Var havren god i Nackabyn,
så slog den fel i Backabyn.
Då blev Per Persa vred,
då svor i mjugg Per Persa,
då gren och flen Jan Ersa,
så mun gick halvt ur led.

Var klövern grann i Backabyn,
så var den klen i Nackabyn,
där växte blomst och bär.
Då gren och flen Per Persa,
då hyttade Jan Ersa
med näven bort åt Per.

Sedan, mina kära kollegor, är det många, långa verser som kanske egentligen skulle läsas av Lars Mejern Larsson. Diktaren är ju Gustaf Fröding, som härstammar från Värmland. Men jag ska ändå ta avslutningen på historien:

Så stredo de, så trätte de,
så levde de, så mätte de
varandra skäppan full.
Processen bröt Jan Ersa
och brännvinet Per Persa,
för bägge gick det kull.

Och ingen av dem mjuknade,
när de på slutet sjuknade
och stoppades i jord.
”Ve nästa ting, Jan Ersa!”,
”vi möts, vi möts, Per Persa!”,
var deras sista ord.

Men ”trilsk som Jan i Nackabyn”
och ”ilsk som Per i Backabyn”
är stäv i Västra Ed.
Jan Ersa,
Per Persa,
de höllo aldrig fred.

Prot. 2021/22:39
2 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Fru talman! Lyckligtvis är det inte alls så vi har det i kulturutskottet. Jag skulle vilja säga att det är precis tvärtom, även om en viss grälsjukhet kanske har kunnat skönjas i tidigare inlägg.

Snarare är det tvärtom. Jag skulle vilja lyfta fram just det goda samarbete vi har, och förhoppningsvis framöver också kommer att ha, i de stora tagen där vi faktiskt gör gemensam sak.

Med åtta olika partier har man olika agendor. Moderata samlingspartiet pratar med alla och samlar majoriteter för sina olika förslag; då är det som i alla förhandlingar – man får ge och ta.

Det ska inte råda något som helst tvivel om att Moderaternas förslag i de olika kulturpolitiska motionerna även i fortsättningen kommer att drivas i kammaren och ute på olika debattarenor. Det handlar om utveckling och utvärdering av kultursamverkansmodellen. Det handlar om den politiska styrningen, som Roland Utbult så förtjänstfullt lyfte fram, och den är så otroligt viktig. Det är inte bara Myndigheten för kulturanalys som har lyft fram att modellen är ett stort hinder för den fria konsten och den fria idrotten, utan det har även många kulturarbetare och idrottsutövare själva gjort under framför allt pandemin.

Det handlar om ett starkt och kvalitetssäkrat stöd till civilsamhället. Kvalitetssäkrat, vill jag understryka. Moderaterna vill tredubbla produktionsincitamentet, och vi vill att den ska utformas som en skattereduktionsmodell i stället för bidrag.

Det handlar även om etablerandet av en samisk nationalscen, revitalisering av de samiska språken och fler språkcentrum samt repatriering – där staten bör ta ett större ansvar.

Fru talman! Det handlar vidare om en ny och samlad idrottspolitisk utredning. Det är 60 år sedan det togs ett samlat grepp om idrottspolitiken. Idrotten behöver samlas inför 2020-talet, och utredningen bör också innefatta elitidrotten.

Den rapport, fru talman, som Riksidrottsförbundet presenterade för lite över ett år sedan lyfte fram bristerna i mål och strategi för elitidrotten i landet. Det behövs verkligen många extra kliv. E-sporten bör också behandlas som en sport.

Jag kan även lyfta fram andra frågor som ligger mig varmt om hjärtat, nämligen kulturarv, museer och musik.

Så här kan vi hålla på, och det är det som är så fantastiskt med att sitta i kulturutskottet. Där finns den breda paletten av olika ämnesområden att hantera. Och, som jag inledde med, vi är för det mesta överens. Vi är också överens om ett område som har varit ett moderat fokusområde, nämligen barns och ungas rätt till kultur. Det handlar om vikten av barns och ungas läsförståelse och läsinläring.

Min mamma läste *Jan Ersa och Per Persa* för mig. När jag som ung lärarvikarie för många år sedan skulle hoppa in i en åttondeklass och undervisa i diktanalys förstod jag genast att det här är en särskild utmaning. Jag funderade mycket över hur jag skulle få de tonårströtta VIK-juniörerna och de lite långhåriga hårdrockarna längst ned i rummet att få upp ögonen för vad poesi och dikt kan innebära.

Jan Ersa och Per Persa hjälpte mig i det. Dikten är rolig! Den är tragisk på slutet, men den är rolig.

Jag städslade de två långhåriga hårdrockarna att uppföra *Jan Ersa och Per Persa*. Det gjorde de alldeles fantastiskt. Jag städslade också de lite trötta VIK-juniörerna att skriva uppsatser om sina stora intressen i livet, i det här fallet Västerås Ishockeyklubb. Det är därifrån jag härstammar. Det blev uppenbart att dessa ungdomar besatt fantastiska talanger för att bli skribenter.

Vi måste främja läsförståelse hos fler barn och unga. Vi ser i dag att även om barn har vuxit upp med ett bibliotek i familjen är det inte alltid att dagens ungdomar tar fram böcker, läser och bläddrar. De införskaffar information på annat sätt.

Jag vill lyfta fram Svenska Akademiens stora satsning på unga, framför allt poesi. Tillsammans med Skolverket har man tagit fram den bok jag håller i min hand, *En bro av poesi*, som finns i klassuppsättningar och individuella exemplar, till barn i ung ålder så att de kan introduceras till poesi. Sådana här insatser ska vi prata mycket om. Den här boken borde vi alla i kulturutskottet bära med oss när vi är ute och talar om var den allra första starten på ett aktivt kulturliv börjar, det vill säga hos barnen.

Fru talman! Jag vill självklart yrka bifall till förslaget i kulturutskottets betänkande KrU1 och avslag på reservationerna.

Jag vill förstås rikta ett stort tack för samarbetet under det här året och tidigare år till kulturutskottet. Jag önskar alla en god jul och ett gott nytt år. Det är fortfarande tidigt, men i de här sammanhangen är det grande finale vad gäller kulturutskottets framträdanden.

Sluta gräla, slut fred och älska kulturen och idrotten!
(Applåder)

I detta anförande instämde Viktor Wärnick (M).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 8).

§ 5 Riksrevisionens rapport om statliga myndigheters FoU-verksamhet

Utbildningsutskottets betänkande 2021/22:UbU6
Riksrevisionens rapport om statliga myndigheters FoU-verksamhet (skr. 2021/22:7)
föredrogs.

Anf. 23 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Fru talman! Nu går vi från kultur till Riksrevisionen och forskning och utveckling.

Jag vill yrka bifall till reservationen från M, KD och L.

Den forskning som bedrivs i Sverige är viktig, och vi är mycket stolta över den. Senast i går var det ett stort och fint seminarium i Andrakamarsalen om forskning om pandemin. Vi vet att det finns ett stort intresse för forskning, och den måste göras på ett bra sätt. Vi vet också att det har gjorts stora framsteg i fråga om mediciner och vaccinationer. Det är något vi ska fortsätta att jobba med – förstås.

*Riksrevisionens
rapport om statliga
myndigheters
FoU-verksamhet*

I dag handlar det om FoU-verksamheten. Där satsas mycket pengar. 170 miljarder satsades 2019, varav 70 procent kom från näringslivet och 30 procent från offentlig sektor. 170 miljarder är mycket pengar – 3 procent av Sveriges bnp. Det är stora och viktiga resurser.

Fru talman! Det är viktigt att det handlar om bra forskning. Därför är det bra att Riksrevisionen har gjort en granskning av verksamheten. Tyvärr talar Riksrevisionens rapport sitt tydliga språk, nämligen att regeringen har allvarligt brustit i att följa upp FoU-verksamheten. Det är förstås inte bra.

Kvaliteten i FoU-verksamheten är inte som den ska vara. Resurserna tas inte om hand på rätt sätt, och det är inte fråga om god hushållning med statens resurser. Det är allvarligt.

Ytterligare en granskning visar att hos 63 procent av myndigheterna saknas dokumenterade processer för hantering av jäv för externa sakkunniga. Det är mycket. 42 procent av myndigheterna saknar dokumentation för hur man gör med den egna personalen. Det är nästan hälften. För att råda bot på detta föreslår Moderaterna och Kristdemokraterna att det införs ett råd med nationella och internationella experter för att få en saklig och opartisk utvärdering av FoU-verksamheten.

Fru talman! Vi anser att det är viktigt att extern revision utför en god kontroll och uppföljning, men det har vi tyvärr inte sett än. Revisionen bör delas upp på högskola och universitet, forskningsråd och statliga myndigheter. De ska revideras separat eftersom de ändå är olika storheter. Man ska titta på och jämföra kvaliteten.

Det finns tyvärr mycket kvar att göra. Vi vill sammanfatta det i fyra punkter, fru talman.

Vi anser att det är viktigt att det hela tiden och kontinuerligt görs utvärderingar av FoU-verksamheten. Det är något vi tycker är en självklarhet. Vi moderater talar ofta om utvärdering. Vi tycker fortfarande att det är viktigt, och det måste alltid göras regelbundet – även på den här punkten.

Det är också viktigt att det finns riktlinjer som gör att vi får saklighet och opartiskhet kring medlen som tilldelas. Det är stora medel som tilldelas.

Den ekonomiadministrativa kontrollen måste också stärkas och förbättras.

Slutligen anser vi att det är viktigt att man följer upp hur bidragen lämnas och den externa revisionen görs så att det blir ordentligt beviljat och även sakligt och opartiskt.

Vi anser att FoU-satsningar är viktiga. De ska givetvis finnas kvar. Det är något vi måste prioritera, då forskningen är oerhört viktig. Men det måste också vara trovärdigt. Vi måste kunna se att det stämmer och att pengarna används på rätt sätt, att vi får bra forskning som finansieras på rätt sätt. Och det måste alltid utvärderas.

Därför yrkar jag bifall till vår reservation.

Anf. 24 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Ja, Riksrevisionen har granskat 85 myndigheter och deras forskning och utveckling. Det handlar om väldigt mycket pengar, nästan 8 miljarder.

Det man har tittat på är om styrningen fungerar och är effektiv och hur vi hushållar med statens resurser. Man har gjort det genom dokumentstudier, genom intervjuer och genom en fördjupad granskning av 5 av de 85 myndigheterna.

Det man har kommit fram till, Riksrevisionens slutsats, är att det inte fungerar effektivt därför att förutsättningarna för att säkerställa kvalitet och hushållning med resurser saknas.

Sedan har regeringen tittat på det här, och regeringens bedömning är att utvärdering av forskning och utveckling sker i för liten utsträckning. Regeringen delar bedömningen att det finns skäl att göra en översyn av den statliga forskningsfinansieringen, och regeringen instämmer i att samordningen av myndigheternas forskning och utveckling mellan olika departement kan förbättras. Regeringen säger också att man självklart kommer att ha en dialog med berörda myndigheter med anledning av denna rapport.

Jag tycker att det är viktigt att också nämna att i den forskningsproposition som lades fram det här året nämns det att det finns skäl att göra en översyn av den statliga organisationen för forskning och innovationsutveckling och då göra den bred och inkludera alla myndigheter som upphandlar, utlyser och egenfinansierar forskning och utveckling. Det är alltså nämnt redan innan Riksrevisionens rapport kom.

Som vi hörde tidigare från ledamoten Hänel Sandström finns det en motion och nu också en reservation. Man vill alltså inte invänta den översyn som är på gång. Jag menar att regeringens åtgärder, att göra en översyn och även ha en dialog med berörda myndigheter, kommer att lösa det som efterfrågas av Riksrevisionen och i den här motionen.

Med det yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 25 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Det är positivt att ledamoten egentligen tycker likadant som Moderaterna – eller som M, KD och L i det här fallet. Därför förstår jag inte riktigt varför man inte vill bevilja vår följdmotion, som numera är en reservation.

Det här är något som inte kan vänta. Jag tycker att vi ofta hör från Socialdemokraterna att de väntar på ytterligare en utredning som ska komma, men vi känner att det här inte kan vänta. Det här är otroligt viktig forskning, men det måste också säkerställas att den görs på rätt sätt.

Anf. 26 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Fru talman! Det är symtomatiskt för Moderaterna att det här ska ske omedelbarts och jättefort. Nu har man hittat världens lösning, och då ska det ske omedelbarts.

Riksdagens arbete går ju ut på att man gör gedigna utredningar och tittar på vad det är man ska göra. Och det här har regeringen redan aviserat. Redan i fjol när man lade fram forskningspropositionen hade man sett att samordningen mellan myndigheterna när det handlar om deras forskning och utveckling kan bli bättre. Därför fanns det med i den forskningsproposition som lades fram.

Det här är alltså redan på gång. Det är viktigt att vi gör en gedigen utredning om vi ska kunna fatta rätt beslut, och det kommer säkert att komma fram många olika förslag på hur man skulle kunna göra det.

Senast i går var vi på samma ställe och lyssnade på forskning. Vår tidigare statsminister Ingvar Carlsson var där och berättade att på den tiden för länge sedan då han var utbildningsminister hade man en samordnande funktion mellan olika departement, vilket jag tyckte var jättespännande att ta till sig. Det har vi ju när vi tar fram forskningspropositionen, men vi har det inte i vanliga fall.

Jag tycker alltså att det finns mycket att titta på, men jag inväntar den översyn som ska göras. Jag skulle vilja fråga ledamoten Hänel Sandström vad det är hon tror blir så mycket bättre om man skyndar på och gör exakt så som ni tror. Varför vill ni inte vänta in översynen och se om det kommer fram ännu bättre förslag?

Anf. 27 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Vi tycker att det är jätteviktigt att man gör utvärderingar och att man har dialoger och samtal. Men det verkar tyvärr vara symtomatiskt att medan vi vill skynda på vill Socialdemokraterna skjuta upp. Vi känner att när vi vill skynda på tar det ändå väldigt lång tid.

Det här är inte något som kommer att hastas över. Vi har ganska tydliga förslag på hur vi tycker att man skulle kunna göra. Sedan finns det säkert mycket mer som kan göras, men vi känner att det här inte kan vänta.

Det finns flera förslag, till exempel att ha nationella och internationella expertråd. Det är något som inte är särskilt svårt att genomföra och som man skulle kunna göra ganska snabbt. Men det handlar alltså om att vi vill göra det bättre så att vi kan hushålla med statens resurser och ändå få bra forskning.

Precis som ledamoten sa var vi på ett intressant seminarium i går om just forskningen.

Det är också så att pengar till forskning är ändliga, och då måste de användas på rätt sätt.

Anf. 28 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Fru talman! Jag tror att vi egentligen är ganska sams om vad vi tycker. Det är bara hastigheten som vi kanske har lite olika åsikter om.

Jag tycker att det var viktigt att vi i forskningspropositionen identifierade att vi har förbättringsmöjligheter i detta – att vi har ett bra system när vi tar fram forskningspropositionen men att vi behöver se till att det systemet finns hela tiden så att vi har många olika departement som hela tiden arbetar med forskning.

Som vi har sett i rapporten har vi 85 myndigheter som arbetar med forskning och utveckling. Det är klart att då behöver man ha samordning av det hela tiden, inte bara när propositioner tas fram. Men jag väntar med spänning på den översyn som ska göras och de förslag som kommer utifrån den.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 8.)

§ 6 Stöd till drivmedelsstationer på landsbygderna

Näringsutskottets betänkande 2021/22:NU10
Stöd till drivmedelsstationer på landsbygderna
föredrogs.

Anf. 29 MONICA HAIDER (S):

Fru talman! I dag debatterar vi näringsutskottets betänkande 10 om stöd till drivmedelsstationer.

Jag yrkar bifall till reservation 1. I den redogör vi för att även regeringen ser allvarligt på den uppkomna situationen men att den också arbetar för att finna lösningar på de problem som uppkommit med anledning av de nya kraven på drivmedelsstationer. Vi redogör också för att myndigheter samarbetar för att hitta lösningar, vilket de har berättat för oss i utskottet.

Detta nöjer sig inte M, KD, SD och C med, utan de riktar ett tillkännagivande till regeringen i en fråga som det redan arbetas med och som vi är överens om att vi måste lösa.

Vi kan inte nog understryka hur viktiga drivmedelsstationerna på Sveriges landsbygder är. Regeringen gör också en satsning på 75 miljoner i budgeten för nästa år som riktar sig direkt till investeringar i drivmedelsstationer. Hur mycket pengar som behövs till den satsningen är vi numera helt överens om i utskottet, och det gläder mig.

Regeringen undersöker också möjliga lösningar för att kunna bevilja förskott till dem som beviljats investeringsstöd och undersöker möjligheten till visst uppskov för den som inte hinner genomföra åtgärder till halvårsskiftet nästa år. Regeringen arbetar aktivt med frågan för att lösa de uppkomna problemen, så vi ser faktiskt inga skäl att rikta detta tillkännagivande till regeringen.

Jag kan samtidigt konstatera att i Västerbotten har redan 95 procent av alla drivmedelsstationer ställt om. Där uppe, i stödområde 1, kan man faktiskt få 90 procent i stöd till investeringar. Det finns alltså pengar, och det finns lösningar.

Fru talman! Utvecklingskraften i städer och tätorter, i glesbygd och på landsbygden ska stärkas. Vår vision är givetvis att minska klyftorna – att alla människor ska känna sig delaktiga och få tillgång till utvecklingsresurser oavsett var i landet de bor. Näringslivet ska ges goda förutsättningar att stärka konkurrenskraften och bidra till omställningen till en hållbar utveckling.

Fru talman! Regeringen har gjort stora satsningar på regional utveckling under de två mandatperioder som den har suttit. Sammantaget för perioden 2015–2020 gick drygt 1 miljard i statliga medel och EU-medel till olika insatser som syftar till att stödja dagligvarubutiker och drivmedelsstationer på Sveriges landsbygd. Inom detta område har det alltså gjorts mycket. I nästa års budget gör vi fortsatta satsningar på att hela landet ska leva. När det gäller den fråga vi debatterar i dag lägger vi alltså 75 miljoner kronor nästa år.

Vi permanentar också det särskilda driftstödet på 70 miljoner till dagligvarubutiker i sårbara områden, vilket är viktigt för Sveriges landsbygder. I min hemkommun Älmhult har vi en butik, lanthandeln i Häradsbäck, som inte hade funnits utan detta stöd. Butiken har faktiskt utvecklats till

Prot. 2021/22:39

2 december

Stöd till drivmedelsstationer på landsbygder

en mötesplats. De har restaurang, de har byggt upp en festlokal och man kan spela bowling. Det finns också en utställningslokal. Detta hade inte funnits om inte affären hade fungerat som drivkraft.

Regeringen gör också en satsning på 1,3 miljarder i bredbandsstöd nästa år och har sedan tidigare satsat hela 7 miljarder. Sverige ska fortsätta vara ledande när det gäller tillgång till snabbt bredband.

Vi gör satsningar på Livsmedelsverket och en fortsatt kraftsamling för bekämpning av granbarkborren och andra skogsskador. Vi utvidgar klimatpremien för arbetsmaskiner och förstärker veterinär- och djurskötartutbildning. Vi ger också stöd till kommuner med särskilda utmaningar med 300 miljoner – 88 kommuner med under 9 000 invånare får mellan 2,4 och 7,4 miljoner var. Vi fortsätter också att satsa på företagsklimatet i glesbygden, vilket vi tycker är väldigt viktigt.

Pengar ska också gå till att stärka den regionala exportrådgivningen och till att etablera effektiva regionala strukturer för validering, vilket är viktigt med tanke på den brist på kompetens som vi ser i dag.

Fru talman! Vi hade också 500 miljoner till regionala utvecklingsåtgärder för återstart efter pandemin för små och medelstora företag. Insatserna skulle vara i linje med de prioriteringar man gör på regional nivå. Pengarna skulle ha gått till regionerna, men av detta blir det inget. De 500 miljonerna har nämligen M, SD och KD tagit bort i sin budget. Man har också tagit bort näringslivssatsningar inom utgiftsområde 24. De skulle bland annat ha avsett Robotlyftet, Digitaliseringslyftet, kompetens.nu och Jobbsprånget. Detta är pengar som skulle ha gjort skillnad för små och medelstora företag i hela Sverige och gjort det möjligt för dem att utvecklas och ligga i framkant i teknikutvecklingen. Att de tagits bort tycker jag är lite konstigt med tanke på vilken hög profil dessa partier har i denna fråga.

(Applåder)

Anf. 30 ERIC PALMQVIST (SD):

Fru talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till reservation 3 i betänkande NU10 *Stöd till drivmedelsstationer på landsbygderna*, som vi sverigedemokrater i övrigt står helhjärtat bakom.

Klockan klämtar för den lilla landsortsmacken. Sverige står inför en potentiell ny mackdöd, främst i våra landsbygdsområden. I sak är detta en omständighet som kanske inte engagerar den breda massan som bor och verkar i våra storstadsregioner, men på många håll i vårt land är det här faktiskt en ödesfråga – varför kommer jag in på lite längre fram i det här anförandet.

Mackdöden som följde i spåren av den så kallade pumplagen 2005, då många mackar tvingades till kostsamma och helt onödiga, ideologiskt motiverade investeringar, hade kunnat undvikas med förnuftig politik. Faktum är att man också, när man såg konsekvenserna, var tvungen att agera från politiskt håll.

Den här gången är mackarna emellertid inte hotade av tvingande investeringskrav som är ideologiskt motiverade. I stället handlar det om nya myndighetskrav som föreskriver att landets drivmedelsanläggningar ska ha rör och cisterner som är skyddade mot fukt och korrosion senast den 1 juli 2022 för att få fortsätta med sin verksamhet.

Dessa föreskrifter från MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, är som vi ser det inte omotiverade och har som sådana inte heller föranlett någon politisk debatt i sak. Konsekvenserna, däremot, kan på sina håll komma att bli långtgående, och det är detta dagens debatt handlar om.

Det finns de som menat att Sverigedemokraterna, när vi problematiserat kring införandet av dessa nya föreskrifter, är emot de nya myndighetskraven, som leder till ökad säkerhet och bättre miljö, men det är alltså fel. Låt mig en gång för alla klargöra att det inte är så och att det inte ska råda någon tvekan om detta.

Vi är däremot oroade över de långsiktigt negativa konsekvenser dessa tvingande regler kan komma att medföra för utbudet av kommersiell service och samhällsservice för människor, företag och offentlig sektor i våra landsbygdsområden. Och här menar vi att vi från politikens håll har ett stort ansvar att agera.

På många håll i vårt land, exempelvis i min egen valkrets Norrbotten, är den lilla lokala macken också allt som oftast byns dagligvarubutik, inte sällan med samhällsservicefunktioner som post- och paketutlämning, apoteksservice eller ombudsfunktion för Systembolaget. Ibland är macken byns busstation, platsen där man köper fiskekort och platsen där kommunens bokbuss stannar. Kort och gott – på landsbygden är macken ofta själva knutpunkten då det gäller servicefunktioner.

Fru talman! Det handlar inte bara om att privatpersoner ska kunna tanka och köpa en liter mjölk när den är slut. Det handlar också om samhällsfunktioner som ofta glöms bort i just den här debatten. I en del kommuner med exempelvis små deltidsbrandstationer eller en utlokaliserad hemsjukvård och hemtjänst är tillgången till en lokal landsbygdsmack själva förutsättningen för att man ska kunna utgå från byn i stället för att behöva åka in till den större centralorten för att tanka.

Släckning av skogsbränder och andra större räddningsinsatser kan vara helt avhängiga av att det finns tillgång till en fungerande drivmedelsstation i närheten av den plats där en insats utförs. Om detta har bland annat försvarsutskottet uttalat sig. När det gäller rikets försvar och behovet av ett inte alltför utglesat nät av drivmedelsstationer har det också kommit synpunkter från våra kollegor i försvarsutskottet.

Kort och gott, fru talman: Macken – och då syftar jag i synnerhet på de mindre mackarna i glesbygd med alla deras kringfunktioner – utgör en bärande del i ett fungerande samhälle på ett sätt som vi många gånger förbiser i vår vardag.

Som jag tidigare nämnt bedrivs verksamheten ofta med väldigt blygsam avkastning. Ibland drivs dessa stationer av byaföreningar eller enskilda familjer, och det är i dag sällan som de mackar vi primärt talar om här i dag ingår i de stora, välkända drivmedelskedjorna. Därmed omfattas de inte heller av centrala upphandlingar eller ramavtal som håller ned kostnaderna för de omfattande arbeten som de nu behöver få utförda.

Uppgivenheten och frustrationen hos en del av de företagare jag har varit i kontakt med går nästan att ta på. Att som mackägare ställas inför ett ultimativt krav att göra investeringar i miljonklassen utan att det på något sätt höjer omsättningen torde kännas lika hopplöst som att stå vid Mount Everests fot med ett krav att ta sig över utan syrgas, om man inte är alpinist. Uppgiften känns övermäktig, och att kasta in handduken framstår tyvärr för många som den enda utvägen.

Då investeringskostnaderna inte genererar några större intäkter är bankerna heller inte intresserade av att bistå med lån. De stödmodeller som hittills har funnits har baserats på utbetalningar i efterhand, när mackägaren redan låtit utföra arbetet. Branschen har vittnat om att bankerna nekat mackägarna de kortfristiga lån som de behöver för att klara av detta. Mackägarna själva saknar ofta, som jag tidigare nämnt, de finansiella musklerna att ligga ute med investeringskostnader i miljonklassen.

Vi ser redan att mackägare har börjat avveckla sin verksamhet eller kommunicerat att de ämnar göra det den 1 juli nästa år. För att stoppa denna utveckling måste vi agera nu på en gång, innan det är för sent.

I slutet av sommaren tog Sverigedemokraterna initiativ till att väcka ett utskottsinitiativ i den här frågan. Ytterligare partier hakade på, och inom näringsutskottet landade vi i att bryta ut och behandla de motionsyrkanden som rör just denna fråga i ett separat betänkande. Resultatet av det är det som ligger på bordet i dag.

Till min glädje noterar jag att det finns en tydlig utskottsmajoritet för huvuddragen i vår hållning. Även om Sverigedemokraterna förespråkar att slutdatumet för genomförandet ska skjutas på framtiden menar vi att även den inriktning som utskottet valt, att underlätta dispensgivning till de mackar som ännu inte genomfört uppgraderingen av sina anläggningar, är en godtagbar lösning.

Det viktigaste är, som vi ser det, inte hur man undanröjer hotet om hundratals nedlagda mackar på landsbygden utan *att* man gör det. Vi menar emellertid att det borde vara enklare att flytta fram slutdatumet än att lägga en administrativ börda på såväl berörda mackägare som MSB i form av dispensansökningar och hantering av dessa. Men då myndigheten själv tycks förespråka denna lösning är vi inte emot den.

I utskottets förslag ingår också att uppdra till regionerna att inventera vilka drivmedelsstationer som är centrala för att upprätthålla den kommersiella servicen på våra landsbygder. Det är bra. Det borgar för att stödåtgärderna riktas dit där de gör störst nytta, vilket alltid ska beaktas när vi hanterar skattebetalarnas pengar.

Att vi nu här i Sveriges riksdag tar ett så tydligt grepp i den här frågan borde sända tydliga signaler till berörda mackägare ute i landet: Vi står på er sida. Det borde också sända tydliga signaler till ledningarna i berörda kommuner som med oro följt utvecklingen, inte minst mot bakgrund av att kostnaderna för sanering av mark när mackar hamnat på ekonomiskt obestånd och lagts ned inte sällan blir en fråga för kommunen att hantera. Nu kanske vi undviker ett antal sådana fall. Om så är fallet är det naturligtvis bra.

Fru talman! Vi sverigedemokrater tror på en levande landsbygd. Som vi ser det har macken, även om den med all säkerhet kommer att ändra skepnad över tid, en viktig roll att fylla under överskådlig tid. Att vi här i dag har en utskottsmajoritet för att vidta nödvändiga åtgärder i syfte att undanröja en ny potentiell våg av mackdöd på landsbygden är därför mycket tillfredsställande.

Anf. 31 HELENA LINDAHL (C):

Fru talman! Presidium, åhörare och ni som eventuellt tittar på debatten! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottsmajoritetens förslag samt till vår reservation 2 från Centerpartiet.

Jag tror säkert att ni känner igen er i min beskrivning: När man åker runt på landsbygden ser man tyvärr väldigt många ödebyggnader på många ställen. Det kan vara den gamla posten som är nedlagd sedan flera år tillbaka. Det kan vara matbutiken eller någon annan serviceinrättning. Det enda som är kvar är kanske macken. Då förstår man ju att den är väldigt betydelsefull, inte bara för dem som bor där utan också för turister som passerar och eventuellt för människor som har fritidshus i området.

Inte minst måste man säga att macken är enormt viktig i områden där avstånden är väldigt långa. Detta gäller säkert även på andra ställen i Sverige, men i och med att jag kommer från Västerbotten och norra Sverige vet jag mycket väl vad långa avstånd betyder, precis som Birger Lahti från Norrbotten. Västerbottens inland är till ytan ungefär lika stort som Danmark. Där finns bara sex kommuner, som är ganska glest befolkade. Totalt är det 30 000 invånare.

När man börjar prata om procenttal och hur många mackar som finns i Västerbotten tror jag att Socialdemokraternas riksdagsledamöter gör samma misstag som man gör i regeringsställning. Det är få procent som bor i inlandet, och där finns också få mackar. Men mackarna är kanske också mer betydelsefulla där än längs efter kusten, där det finns ganska många. Det är den stora skillnaden.

Orsaken till att vi står och pratar om mackarna på landsbygden i dag, fru talman, är att politiken och myndigheterna har ställt krav på att drivmedelsstationerna ska byta rören i backen. Rören rostar nämligen snabbare på grund av att vi har beslutat att man ska tillföra förnybart bränsle i drivmedlet. Det är ingen som tycker att det är fel att tillföra det. Däremot kostar det ganska mycket att byta ut rören. Det kan vara en kostnad på allt från 500 000 upp till i vissa fall 3 miljoner. Har man en drivmedelskedja har man redan gjort den här omställningen och åtgärden. Men för den lilla mackägaren, som kanske inte har så mycket pengar, är det här enorma summor.

Därför är jag väldigt glad över att vi tillsammans är överens här i riksdagens kammare, så att det här ärendet faktiskt hamnade här till slut. Alla partier ser vikten av detta. Vi är nu överens om att dispens ska ges till mackägarna för att de ska kunna vidta den här åtgärden och att man sedan också ska få ett kraftigare stöd för att utföra det hela.

Även om det redan finns pengar att söka i Västerbotten och på andra ställen, som min socialdemokratiska kollega sa nyss, måste man ju förskotta dem när det gäller EU-pengar. Det är inte så att man kan rekvirera ut dem på en gång, utan man ska ligga ute med dem ungefär ett år och skicka in kvitton. Därefter får man summan. När mackägarna går till banken och säger att de har fått EU-stöd och undrar om de kan få låna pengar tills åtgärden utförts säger bankerna oftast nej.

Mackägaren i Harads i Norrbotten fick till slut med sig kommunalrådet på banken. Då lyckades man övertyga banken om att mackägaren skulle få ett kortfristigt lån tills han kunde få EU-pengarna. Det gjorde att han kunde behålla macken. Det gjorde även att hemtjänsten slapp köra sex mil enkel väg för att tanka sina bilar, något som också kan bli en konsekvens när mackarna på landsbygden läggs ned i de här stora områdena, där det är väldigt glest.

Förra året blev jag inbjuden av Bogge Bolstad, fru talman. Han har jobbat med ett projekt i Västerbotten. En del av er har träffat honom här i

riksdagen när vi har haft seminarier om just mackarnas överlevnad på landsbygden. Han bjöd in mig att komma till Vilhelmina kommun och besöka flera mackar i fjälldalarna där.

En av mackarna som jag åkte till var den i Dikanäs. Ägaren till macken berättade att han och hans fru hade ungefär 50 000 kronor kvar på sista raden när året var slut. Då förstår ju vem som helst att det inte direkt är någon lukrativ verksamhet. Men ändå är den så otroligt betydelsefull för samhället, för turisterna och för stugägarna. Här har man drivmedel, men inte bara det. Man kan beställa från Systembolaget. Man har postutlämning och turistinformation. Mycket mer kommer säkert att adderas dit så småningom. Det är så mycket mer än bara en mack. Detta tror jag egentligen att de flesta här inne har förstått, och de som bor och lever i de här områdena förstår det definitivt.

Det finns ett skäl till att vi driver på från oppositionspartierna i den här frågan. En del här inne tycker att vi sparkar in öppna dörrar när vi lägger fram utskottsinitiativ. Men det är inte så konstigt, fru talman. Från början, när den här frågan väcktes för några år sedan, var det inte särskilt många partier i riksdagen som var intresserade.

När vi hade möte förra året med den dåvarande landsbygdsministern sa hon, precis som ledamoten i detta rum från Socialdemokraterna, att det finns gott om pengar och att man kan söka EU-medel – utan att förstå att man inte har pengar att ligga ute med tills man har fått dessa kvitton och vidtagit denna åtgärd och när bankerna säger nej. Det är det som är hela grejen.

Jag ska ändå vara vän och snäll och glädja mig åt att vi nu är många som tycker att detta är bra. Det är pengar avsatta i både oppositionens budget och Socialdemokraternas budget som föll. Tyvärr tycker jag att det är för lite pengar. Centerpartiet hade i sin egen budget avsatt det dubbla eftersom vi tror att det kommer att krävas. Det är nämligen så mycket pengar som behövs. Det är upp till 500 mackar runt om i hela landet som behöver detta stöd.

När vi har kommit så här långt hoppas jag ändå att partierna i detta rum kanske har möjlighet att medverka till att skjuta till pengar om det behövs.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag vända mig till dig, Bogge Bolstad. Om du tittar på detta från ditt kontor i Vilhelmina vill jag framföra ett varmt tack till dig för all hjälp, för att du aldrig gav upp och för att du inspirerade och gjorde att vi faktiskt tog tag i denna fråga. Du har varit en inspiration för mig längs vägen. Många gånger har jag varit nära att ge upp.

Jag vill också passa på att skicka ett tack från en norrlänning till en skåning som sitter i detta rum. Det är Ann-Charlotte Hammar Johnsson från Moderaterna. Du är en av de få som faktiskt var med från början och engagerade dig och lade ned enormt mycket energi och intresse på detta. Jag är också glad över att du har tagit landsbygden i norr till ditt hjärta. Det är inte alltid på det sättet med alla skåningar i förskingringen. Men du har verkligen uppmärksammat frågan, och för det ska du ha ett varmt tack.

Anf. 32 BIRGER LAHTI (V):

Fru talman! Denna debatt handlar om stöd till drivmedelsstationer på landsbygderna. Om det är något som alla partier förstår är det nog att bränsleförsäljning är något som ger ytterst lite vinst per försåld liter

bränsle. När vi sedan pratar om drivmedelsstationerna på landsbygderna, där omsättningen är liten, förstår man varför namnet på betänkandet lyder som det lyder.

Inledningsvis vill jag framhålla att frågan om drivmedelsstationernas överlevnad är viktig för många som lever på landsbygden och i glesbygden. Utöver att erbjuda människor möjlighet att tanka drivmedel till sin bil inom rimligt avstånd bidrar dessa drivmedelsstationer även till viktiga samhällsfunktioner, som vi har hört andra prata om. De kan bland annat vara ombud för Systembolaget, Svenska Spel och annat. De har kanske till och med lite livsmedel. Eller också är de bara en samlingspunkt för ortsborna.

Därtill noterar jag att försvarsutskottet i sitt yttrande genom protokollsutdrag har understrukt vikten av att bland annat räddningstjänst och polis ska kunna verka under alla förhållanden, vilket enligt försvarsutskottet gör sig gällande inte minst i fråga om tillgången till drivmedel på landsbygderna och i glesbygd. Vi delar givetvis försvarsutskottets uppfattning.

Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkanden som har väckts under allmänna motionstiden. Det handlar om olika åtgärder för att underlätta för mackägare som ska göra dessa tekniska uppdateringar på anläggningarna. Det handlar helt enkelt om cisterner och rör som är nedgrävda under jord. Många gånger är de nedgrävda när kunderunderlaget var betydligt större – kanske för rätt länge sedan. Det handlar om många drivmedelsstationer som ännu inte gjort dessa nödvändiga uppdateringar i enlighet med kraven som gäller från och med den 1 juli 2022.

Några av kraven i tillkännagivandet är i sig rimliga, till exempel att statsstödsreglerna ska ses över för att man ska se om de står i vägen för att möjliggöra utbetalningar till dem som äger drivmedelsstationer i områden där servicen är gles. Det handlar också om att undersöka möjligheterna att göra förskottsutbetalningar av stöd till ägare av drivmedelsstationer, så att de kan göra dessa nödvändiga uppdateringar av utrustningen. Man kan kanske till och med se över möjligheterna till tillfälliga dispenser.

Vänsterpartiet är inte av någon annan uppfattning än majoriteten i utskottet när det gäller att det är viktigt att dessa drivmedelsstationer ges goda förutsättningar att bedriva denna verksamhet. Men samtidigt noterar vi att regeringen aktivt arbetar för att säkerställa att dessa drivmedelsstationer ges möjlighet att vidta de åtgärder som krävs enligt de krav som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har beslutat om.

I regeringens förslag till statens budget för 2022, och i den budget som det fattades beslut om, föreslås en satsning på 75 miljoner kronor för ett investeringsstöd till drivmedelsstationer i områden där servicen är gles, vilket alltså är en åtgärd som riktar sig direkt till de drivmedelsstationer som vi pratar om.

Det finns i dag stora och växande regionala skillnader i Sverige, där marknadskrafterna gör så att pengarna centreras kring städerna. De drivmedelsstationer som finns kvar på landsbygderna och i glesbygd är därför viktiga för att människor där ska kunna införskaffa drivmedel inom rimliga avstånd.

I likhet med vad som förordas i vår motion anser jag därför att det är centralt att regeringen säkerställer att även dessa drivmedelsstationer är uppdaterade, följer samhällsutvecklingen och har möjlighet att göra nöd-

vändiga uppdateringar som omställningen kräver och som även gynnar klimatet. Dessa investeringar måste alltså samköras med den laddinfrastruktur som sker.

Fru talman! Här passar det utmärkt att jag yrkar bifall till vår reservation 4, men vi står givetvis bakom även reservation 1 som vi har tillsammans med S och MP.

Låt mig göra en tillbakablick på hur det såg ut när jag var grabb och hur möjligheterna då såg ut för att tanka. Först och främst hade jag tre affärer på cyklingsavstånd. Även en bensinmack fanns vid alla dessa tre affärer. De kallades faktiskt bensinmack, oavsett om man tankade diesel där.

På tal om diesel hittade jag ett kvitto från den 13 oktober 1983. Jag kom från Kiruna där jag gjorde militärtjänstgöring och tankade bilen. Dieseln kostade då 2,62 kronor per liter. Detta säger jag bara som information som i dag är rätt så kul att ha med sig.

Affärerna hade nog även då en mycket liten vinst från bränsleförsäljningen. Men helheten gjorde att servicen ändå fanns. Nu måste jag ta bilen antingen fyra mil norrut eller sex och en halv mil söderut bara för att handla mat. Tanka kan jag faktiskt göra i grannbyn, med det är tack vare engagemanget från oss bybor som där driver en obemannad tankstation som en ekonomisk förening. Men den skulle vara omöjlig att driva om vi inte hade fått stöd och enormt många frivilliga obetalda arbetstimmar från byborna.

Men en sak som gör att utvecklingen gått till nästan omöjlighet är bristen på regionalpolitik och bristen på samsyn om vad glesbygden ska vara till för.

Vi fostrade och utbildade våra barn och unga för att se till att det fanns arbetskraft i industrin och för utveckling i städerna. Vi straffade dem som vägrade flytta. Det handlade om avstängning från a-kassan och ett system där allt gick ut på att dränera glesbygden. EU-inträdet försåg oss med en gemensam jordbrukspolitik som ytterligare dränerade bort småbrukarna.

Nu när man inser att det finns en gräns för samhället, där skatter inte ens räcker till det basala, blir svaret ofta att staten måste gå in för att stödja sådant som marknaden släppt för länge sedan.

Här borde i alla fall polletten trilla ned, tycker jag. Våra naturresurser duger till att förstärka samhället och AB Sverige – men vad blir kvar för att ge lokalsamhället förutsättningar? Vi borde ha en politik som uppmuntar människor och ger incitament att bosätta sig på landsbygden. Det måste väl finnas andra fördelar än den högsta kommunalskatten om människor ska välja att bosätta sig på landsbygden.

Fru talman! Jag vill inte svartmåla allt som händer på landsbygden, men det handlar om att ha fått uppleva byar i stort sett utplånas och alltid ha känslan av att stå med mössan i hand och be om hjälp för att få vardagen att gå ihop. Det handlar om att veta att vi faktiskt har försett AB Sverige med humankapitalet, energin, skogen och malmen – men att vi ändå alltid behöver tigga. Det känns som att vi inte bara missar de misstag som gjorts politiskt utan även de möjligheter som finns där ute. Det enda som saknas är den gemensamma synen på vad vi ska ha landsbygden till.

Vi som bor och verkar där ute vill driva affärer, bensinmackar och andra företag utan direkt stöd till verksamheterna. Men då måste flyttströmmarna gå tillbaka till landsbygden och de orter där omställningen av

samhället nu sker. Vi vill ha underlag för levande samhällen, inte bara vara ett besöksmål för dem som har allt på hemmaplan men som besöker oss när det passar med deras lediga tid. Jag välkomnar givetvis turister och besökare, men vi som ska leva alla 52 veckor i dessa utdöende samhällen behöver faktiskt mer än stöd till drivmedelsstationer för att turister, stugägare och räddningstjänsten ska kunna tanka.

Prot. 2021/22:39

2 december

Stöd till drivmedelsstationer på landsbygder

Anf. 33 AXEL HALLBERG (MP):

Fru talman! Jag vill inledningsvis yrka bifall till reservation 1.

Detta betänkande bygger på ett antal förslag som på ett eller annat sätt syftar till att främja och underlätta för våra drivmedelsstationer. Bakgrunden är de högre krav på drivmedelsstationer som börjar gälla vid halvårsskiftet 2022. Det är krav som rör både säkerhet och miljö, och det är krav som Miljöpartiet självklart välkomnar och står bakom.

En rimlig tillgång till drivmedelsstationer är en viktig fråga för många, inte minst på landsbygd och i glesbygd. Förutom att tillgång till drivmedel i sig är en viktig infrastrukturfråga för att människors vardag ska gå ihop erbjuder drivmedelsstationer ofta även annan service och viktiga samhällsfunktioner.

Det råder inget tvivel om att de nya krav som nu kommer också kommer att vara tuffa för vissa drivmedelsstationer, inte minst där servicen redan i dagsläget är gles. Därför är jag glad att den tidigare regeringen i sin budgetproposition föreslog en satsning på 75 miljoner kronor för ett investeringsstöd till drivmedelsstationer där servicen är gles. Det är en åtgärd som riktar sig direkt mot det problem vi diskuterar i dag – det riktar sig direkt till dessa drivmedelsstationer. I regeringens budgetproposition finns också andra budgetsatsningar som främjar landsbygd och glesbygd.

Regeringen har även meddelat att man arbetar med den här frågan på andra sätt. I den nationella strategin för hållbar regional utveckling i hela landet framgår bland annat att servicepunkter på landsbygd och i glesbygd är viktiga för att det ska vara attraktivt att bo, verka och leva i hela vårt land. Det har också framkommit att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap tillsammans med Tillväxtverket arbetar med frågan för att finna lösningar på de problem som finns.

Mot bakgrund av detta ser Miljöpartiet ingen anledning att rikta ett tillkännagivande till regeringen på det här området. Vi uppfattar att regeringen är väl medveten om den problematik som finns och även vidtar åtgärder, och vi kommer självklart att följa utvecklingen på det här området väldigt nära.

Fru talman! Låt mig sedan också blicka lite framåt. Jag upplever nämligen att det finns en stor samsyn mellan riksdagens partier i den här frågan.

Drivmedelsstationerna är i dag viktiga både för tillgången till drivmedel och för annan samhällsservice. Samtidigt pågår just nu en enorm omställning av fordonsflottan. I dag finns det ungefär 14 000 laddpunkter i Sverige, och ökningen sker väldigt snabbt. Samtidigt finns det enligt Drivkraft Sverige drygt 800 så kallade servicestationer och bensinstationer, det vill säga stationer som har en butiklokal. Det antalet har minskat kraftigt över tid.

I augusti månad i år var ungefär hälften av alla nya bilar som såldes laddbara bilar. Under tredje kvartalet i år ökade försäljningen av elbilar

med hela 157 procent jämfört med samma period förra året. Detta gäller inte heller bara våra storstadslän; det syns inga större skillnader mellan stad och landsbygd i statistiken över elbilsförsäljningen. Exempelvis ser vi att Norrbotten och Västerbotten ligger väldigt bra till i elektrifieringen. Detta gör att vi måste fundera på framtiden för vår infrastruktur. Det handlar både om utbyggnaden av laddinfrastruktur och om våra drivmedelsstationer.

Vi är alla överens om att drivmedelsstationer fyller en viktig funktion i samhället i dag, men det går inte att komma ifrån hur utvecklingen har sett ut och att drivmedelsstationernas vikt successivt kommer att minska i takt med att fordonsflottan ställs om. När hela samhället och hela fordonsflottan nu ställer om är det därför viktigt att vi inte låser in vårt land i gammal teknik och gammal infrastruktur. Vi måste hitta nya, innovativa sätt att erbjuda service och viktiga samhällsfunktioner som inte förutsätter traditionella bensinstationer.

Anf. 34 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Fru talman! Som ni som följer debatten har hört handlar den om näringsutskottets betänkande om stöd till drivmedelsstationer på landsbygden.

Frågan har ställts varför vi inte har ett enigt utskott. En majoritet i utskottet vill rikta ett tillkännagivande som visar att oppositionen faktiskt har en annan åsikt än majoriteten. Det är en väldigt enkel fråga att svara på.

Det är nu 210 dagar till dess att mackarna – eller drivmedelsstationerna, som det heter – ska ha ställt om. De ska ha bytt ut sina rörledningssystem i marken, enligt uppdrag från MSB. Detta innebär att de inte får ha sin verksamhet igång den 1 juli 2022 om de inte gjort det. Tiden tickar alltså på, och det är väldigt lite tid kvar.

Problematiken är ett antal knutar som uppstått längs vägen. Till exempel har det inte varit möjligt för drivmedelsstationer och mackar att söka medel för att ställa om då de inte fått lån från banken, det vill säga brygg-lån. De har därmed inte kunnat ligga ute med medlen till dess att de får pengarna och kan betala. Det finns alltså ett moment 22: Från mackens sida vill man ställa om, och man har sökt och beviljats dessa statliga medel – men de kommer först när arbetet och omställningen är klar. Som ni har hört tidigare kan det röra sig om 450 000–500 000 kronor men också ända upp till kanske 2 miljoner, beroende på vad som ska göras.

Vi vet också från vissa kommuner att detta har hänt. I Harads kommun har man haft en kommunstyrelseordförande som till sist – om man ska göra en bildsättning – fick traska rakt över till banken för att få hjälp med pengar så att kommunen inte skulle behöva stänga ned. Man har en hemtjänst som ska ta sig ungefär 6 mil, vilket ni också har hört. Ni har även hört om räddningstjänsten som ska fram, och vanliga människor ska till jobbet. Man kör till, i och från arbetet.

Besöksnäringen utgör också en väsentlig del av samhället och möjligheten till inkomster. Skottrar ska tankas. Helena Lindahl hade varit på besök i Västerbottens inland, i Vilhelmina, och där har även jag och min partikamrat Elisabeth Björnsdotter varit på besök. Där har man besöksnäring för folk från Norge, som kommer i husbilar och husvagnar. Det är så

man får sina inkomster, och om man vill ha de här besökarna måste de kunna tanka.

Vi har begärt från regeringen att man ska kartlägga hur det ser ut i Macksverige för att få veta hur många mackar som är i behov av stöd och hjälp. Någonstans på vägen har vi förstått av Svensk Bensinhandel att det kan handla om mellan 100 och 180 mackar, men vi vet inte än. Detta hastar ju, för den 30 juni är det stopp.

När jag hade kontakt med ett företag i Norrbotten svarade man, apropå de jobb som behöver göras, att man kan göra ungefär sex jobb i månaden. Sex jobb i månaden fram till slutet av juni 2022 motsvarar bara en liten del av de 100–180 jobben.

Så sent som i juni i år hade jag en interpellationsdebatt med dåvarande landsbygdsministern Jennie Nilsson. Samma fråga var uppe, och jag ville ha svar på hur frågan skulle lösas. Därefter har det uppenbarligen inte hänt mycket. Det talas om att man undersöker. Man undersöker fortfarande, fastän man har känt till knutarna och fastän vi i dag är framme vid den 2 december.

Länsstyrelserna har heller inte kunnat få in alla kommuners svar. De får nu lov att jaga kommuner som inte har lämnat in det här. Det finns kommuner som har gjort det, men det finns också kommuner som inte har gjort det. Det är kommunerna som ska tala om hur många mackar de har.

Fru talman! Jag var inne på att mackägare inte får lån av banken för att ställa om, trots att pengarna är garanterade av staten. Därför har vi också begärt att regeringen ska se över om det är möjligt att göra förskottsbetalningar. Det har sagts mig att detta aldrig har varit möjligt och att man inte kan göra det. Jag hoppas att vi inte stannar därvid i det här landet.

Dessa bryggglån måste ju till. Vilken företagare gör ett jobb för någon om den inte vet att beställaren har pengar på kontot?

Ett tips till regeringen är att använda Almi; det har hänt förr. Centern har ett annat förslag i dag. Man kan låta dem betala ut pengarna och ligga ute med de här bryggglånen. Det rör sig om väldigt kort tid, och det behövs inte mycket ränta. Det finns heller ingen risk i detta, utan man vet att medlen kommer fram. Om regeringen nu i december fortfarande inte har hittat en väg framåt är det här ett tips.

Jag tänkte också säga någonting om statsstöd. Låt mig ta Abisko som exempel. Om Abisko nu har gjort det som politiken tidigare har sagt genom att ställa om för att minska belastningen på miljön och har köpt kylar och frysar – detta är ett exempel från förr, när man skulle skruva om och se till att använda mindre energi – har de använt medel på ett sätt som gör att de inte kan få mer medel. Det handlar om att de inte kan få mer medel.

Om man dessutom ska ta sig tio mil till Kiruna för att tanka sin bil – eller om man ska ta sig till Norge, eller om norrmän ska hit – är detta den sista utposten. Om inte detta händer blir det här en vit fläck på kartan.

Vi vet ännu inte om det finns några sådana kommuner, för det är inte inventerat. Vi vet inte vad som kommer att hända.

Från vår sida har vi sagt att man måste låta den här tiden bli förlängd så att det finns möjlighet att få detta med mackarna på plats.

Det märkliga är att vi återigen står här i december och talar om detta. Vi har pratat om det tidigare. Vi diskuterade det i våras och i somras i olika forum och genom interpellationsdebatter och frågor.

För min del började den här resan med ett seminarium i riksdagen före pandemin. Helena Lindahl tog upp detta. Projektet Glöd, med småföretagare i Västerbotten, hade ett seminarium om hur det är. Moderator var Lotta Gröning. Detta slutade med att vi sedan gjorde en resa upp till Pajala kommun i Norrbotten och besökte Åkes livs i Kitkiöjärvi för att på plats få ta del av hur det är att driva en sådan bensinmack. Det har ju också nämnts att livsmedel gör att man blir en central punkt för dem som bor i glesbygden.

Det är väldigt lärorikt att resa i vårt land. Man ger sig ut på vägarna, följer de långa skogsvägarna och ser vad avstånd innebär.

Jag skulle vilja säga något till Axel Hallberg från Miljöpartiet.

Det är jättebra om vi kan komma över till el i framtiden, men just nu behövs det en bro framåt. De här mackarna är jätteviktiga för att vi ska ta oss framåt i den delen. Vi ska hjälpa dem till den här omställningen, så att vi inte har några vita fläckar.

Det finns fortfarande mycket att göra. Elbilar i all ära, men de måste också fungera i kyla. Det är inte alltid de gör det.

Det finns en resa att göra. Det är väldigt viktigt att vi inte drar undan mattan för det som finns i vårt land i dag så att det blir värre framöver. Vi ska göra en bra resa, och alla ska med. Alla delar – både landsbygden och staden – är viktiga i vårt land.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 35 CAMILLA BRODIN (KD):

Fru talman! I dag behandlar vi betänkandet om stöd till drivmedelsstationer på landsbygderna. Detta är en oerhört angelägen fråga eftersom vi vet vilken funktion och betydelse mackarna har ute i vårt land. Vi har hört flera riksdagsledamöter och kollegor prata om detta tidigare i dag.

När vi nu pratar om Sverige och landsbygden finns det en del givna parametrar som vi inte kan ändra, hur visionära vi än vill vara. Sverige är ett oerhört långsträckt land. Vi har en gles befolkning i stora delar av landet, och förutsättningarna ser väldigt olika ut.

Nu ser vi att ett antal mackar runt om i landet behöver göra investeringar, då det är beslutat om skärpta säkerhetskrav på att alla drivmedelsstationers rör och ledningar förses med ett rostskydd som minskar risken för läckage. Dessa krav innebär en utgift som ett stort antal drivmedelsstationer inte kommer att klara utan hjälp. Detta ska vara gjort senast den 1 juli.

Dessa investeringar kan vara kostsamma, särskilt för privata ägare av mindre drivmedelsstationer. De upprätthåller i sin tur en oerhört viktig samhällsfunktion för den mindre orten eller det mindre samhället. Det är inte heller helt ovanligt att mackägare även säljer livsmedel, agerar ombud för Systembolaget, posten och apoteksvaror eller är navet för att tillhandahålla turistinformation.

Nu ser vi att det är en uppenbar risk att många drivmedelsstationer tvingas lägga ned sin verksamhet eftersom de inte har möjlighet att utan stöd göra dessa korrigeringar eller, för den delen, inte hinner med att göra dem innan tiden rinner ut. Det finns helt enkelt inte tillräckligt med arbetskraft och företag som kan anlitas för att göra just detta.

Fru talman! Något som enligt utskottet är anmärkningsvärt är att det inte finns någon kartläggning av hur många mackar det är som inte kommer att hinna vidta dessa åtgärder. Därför riktar utskottet ett tillkännagivande till regeringen om att göra detta och se hur många det är som omfattas och hur många som återstår.

Vi tycker att det skulle vara oerhört olyckligt om det blir ännu fler vita fläckar ute i det svenska hjärtlandet. Avståndet riskerar att bli ännu längre till närmaste mack där människor har möjlighet att tanka eller göra andra ärenden.

En anledning till att frågan än mer har aktualiserats för oss kristdemokrater och flera andra partier här inne är att staten måste kunna säkerställa att det finns drivmedel för att upprätthålla samhällsviktiga funktioner såsom räddningstjänst och polis.

Av alla dessa olika anledningar är det därför angeläget att regeringen undersöker möjligheterna att göra förskottsutbetalningar för att ägare till drivmedelsstationer i områden där servicen är gles ska kunna göra dessa nödvändiga uppdateringar. Men då gäller det att regeringen ser över möjligheterna att ge en tillfällig dispens till drivmedelsstationer i områden där servicen är gles som ännu inte har gjort, eller som inte bedöms hinna göra, nödvändiga investeringar i enlighet med kraven.

Jag vill lyfta fram bilens fortsatta betydelse, särskilt för Sverige, där landsbygden och framför allt glesbygden är beroende av bilen. Det är jättebra att fordonsflottan står inför en omställning där biodrivmedel, elektrifiering med mera väntas. Men vi kristdemokrater tror inte att detta sker över en natt.

Fru talman! Med detta sagt yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut. Vi kristdemokrater vill att hela Sverige ska fungera.

Anf. 36 ARMAN TEIMOURI (L):

Fru talman! Utgångspunkten för oss liberaler är värnandet om människors makt över sin egen situation och möjlighet att skapa sin egen framtid. En liberal politik för hela Sverige strävar efter att skapa förutsättningar för dem som vill bo, arbeta eller driva företag på landsbygden eller i mindre tätort att kunna göra det. Vi ska ta vara på de unika förutsättningar för individers utvecklingskraft och företags konkurrenskraft som finns i olika delar av vårt land. Du ska kunna bo och verka där du vill. Digitaliseringen gör att fler har denna möjlighet, och vi ser att allt fler lämnar storstäderna för att bosätta sig på landsbygden.

Samhällen förändras. Urbaniseringen bygger i grunden på människors fria val, och det försvarar vi. Samtidigt vill vi ge människor möjlighet att ta till vara de förbättrade möjligheter som öppnar sig för att leva och bo utanför storstäderna och på långa avstånd från befolkningstäta områden genom förbättrade kommunikationer.

Det är precis det som vi säkerställer genom dagens tillkännagivande. Vi ser till att hela Sverige kan och har möjlighet att både leva och växa. Det är en stor utmaning för små bensinmackar i glesbygden. De små mackarna är dessutom ofta navet på landsbygden. Det är där människor träffas, och det är där man kan få grundläggande samhällsservice. Vi måste därför göra det möjligt för dem att kunna fortsätta sin verksamhet. Om vi inte hade vidtagit dessa åtgärder som vi gör i dag hade det funnits en risk att verksamheterna helt enkelt hade fått avvecklas.

Fru talman! Liberalerna vill att hela Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tas till vara. Det är företagande och ekonomisk utveckling som är grunden för vårt välstånd. Därför måste människor och företag över hela landet ges möjlighet att växa och utvecklas. Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 37 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru talman! Sverige är ett avlångt land och ett land med stor skillnad i befolkningstäthet. Det innebär att det finns landsbygd i hela vårt avlånga land. Detta betänkande om stöd till drivmedelsstationer på landsbygden är därför ingen fråga som bara rör vissa delar av vårt land.

Vi har alla olika anledningar till att vi har valt att bo där vi gör, och det är många faktorer som spelar roll för dessa beslut. Service på landsbygden är ingen ny fråga, och det finns många olika aspekter att lägga in i frågan.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har fattat beslut om att förändra kraven på drivmedelsstationers cisterner, rörledningar och slangledningar så att de är skyddade mot korrosion. Kraven är fler beroende på om cisternerna är nedgrävda eller står ovan jord. Alla dessa förändringar ska vara gjorda till den 1 juli 2022.

Många drivmedelsstationer som har en stor drivmedelskedja i ryggen har redan utfört alla dessa förändringar, men många av de små drivmedelsstationerna som drivs av en ensam affärsidkare har betydligt svårare att uppfylla de nya lagkraven på förändring.

Fru talman! I mitt hemlän Västerbotten finns många mindre orter där drivmedelsstationen är den centrala punkten i det lilla samhället. Drivmedelsstationen tillhandahåller förutom drivmedel även ofta en mindre matvarubutik. Den agerar utlämningsställe för post och apotek och utför all annan samhällsservice som behövs. Många av dessa mindre orter är attraktiva turistmål och agerar som stuguthyrare, turistinformation med mera. Listan över vilka olika funktioner drivmedelsstationerna har kan göras lång.

Ammarnäs ligger 9 mil utanför Sorsele tätort som i sin tur ligger 30 mil från Umeå, om det hjälper för att geografiskt orientera sig. Där finns en mindre drivmedelsstation med all den samhällsservice som ortsborna och turisterna behöver. Ägaren av drivmedelsstationen tjänar mellan 10 000 och 15 000 kronor per år på drivmedel. Resten tjänar han på övrig samhällsservice som han tillhandahåller. Han har inte de pengar som behövs för att utföra de förändringar som krävs på cistern och slangar. Han får heller inte låna pengar i någon bank, trots att regionen står som garant att ge stöd för att utföra dessa förbättringar. Det blir ett moment 22, vilket får förödande konsekvenser.

Tittar vi på vad en nedläggning av denna drivmedelsstation med tillhörande samhällsservice får för konsekvenser ser vi ett mörkt scenario. Var ska räddningstjänst, hemtjänst, polis, ortsbefolkning och turister tanka sina bilar. Arbetsfordon som kör 40 kilometer i timmen ska alla åka 18 mil för att tanka sina fordon. Om hela landet ska leva har vi definitivt glömt bort Ammarnäs och liknande orter i Västerbottens inland, och Västerbotten är inte det enda län i Sverige med liknande problem.

Frågan om stöd till drivmedelsstationer har varit uppe till diskussion i flera år, men inget har hänt. Informationen har varit bristfällig, och många drivmedelsstationer har insett att de inte kommer att ha råd att göra den

omställning som krävs. Nu har vi äntligen fått till ett tillkännagivande till regeringen om att man måste agera i frågan om man står fast vid sitt mantra att hela landet ska leva. Gör man inte det kommer det att finnas många vita fläckar i vårt land och framför allt i norra Sveriges inland.

I vårt tillkännagivande till regeringen har vi lyft fram fyra viktiga punkter för att det även i fortsättningen ska finnas en levande landsbygd och ett levande Sverige.

Vi måste få till en kartläggning om hur många drivmedelsstationer det rör sig om som ännu inte haft möjlighet att göra den omställning som krävs.

Vi måste se över befintliga statsstödsregler så att drivmedelsstationer som exempelvis köpte ny frysanläggning förra året inte står utan möjlighet att söka stöd för den omställning som krävs.

Det måste finnas möjligheter att från regionen göra förskottsutbetalningar till berörda drivmedelsstationer så att de inte behöver ligga ute med pengar som de inte har.

En tillfällig dispens behövs för att kunna utföra de nya förändringar som krävs då de entreprenörer som kan utföra dessa åtgärder är få. Dessutom är säsongen kort eftersom marken är frusen långt in på våren och det fryser tidigt på hösten.

Därför, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 8.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 14.58 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.20, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.20.

§ 7 Beslut om ärende som slutdebatterats den 1 december

TU4 Det nationella basutbudet av flygplatser

1. utskottet

2. res. (S, V, MP)

Votering:

181 för utskottet

126 för res.

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2021/22:39

2 december

Stöd till drivmedelsstationer på landsbygderna

Prot. 2021/22:39
2 december

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 1 S, 62 M, 55 SD, 26 C, 20 KD, 17 L
För res.: 88 S, 23 V, 14 MP, 1 -
Frånvarande: 11 S, 8 M, 7 SD, 5 C, 4 V, 2 KD, 3 L, 2 MP
Monica Haider (S) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KrU1 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Punkt 4 (Mål för kulturpolitiken)

1. utskottet
2. res. 2 (SD)
3. res. 3 (L)
Förberedande votering:
55 för res. 2
17 för res. 3
235 avstod
42 frånvarande
Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:
234 för utskottet
55 för res. 2
18 avstod
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 62 M, 26 C, 22 V, 20 KD, 14 MP, 1 -

För res. 2: 55 SD

Avstod: 1 V, 17 L

Frånvarande: 11 S, 8 M, 7 SD, 5 C, 4 V, 2 KD, 3 L, 2 MP

Yasmine Posio (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU6 Riksrevisionens rapport om statliga myndigheters FoU-verksamhet

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Uppföljning av statliga myndigheters FoU-verksamhet)

1. utskottet
2. res. (M, KD, L)

Votering:
208 för utskottet
99 för res.

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 1 M, 55 SD, 26 C, 23 V, 14 MP, 1 -

För res.: 1 S, 61 M, 20 KD, 17 L

Frånvarande: 11 S, 8 M, 7 SD, 5 C, 4 V, 2 KD, 3 L, 2 MP

Kristina Axén Olin (M) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Prot. 2021/22:39

2 december

NU10 Stöd till drivmedelsstationer på landsbygderna

Punkt 1 (Åtgärder med anledning av krav på drivmedelsstationer)

1. utskottet

2. res. 1 (S, V, MP)

Votering:

180 för utskottet

127 för res. 1

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 62 M, 55 SD, 26 C, 20 KD, 17 L

För res. 1: 89 S, 23 V, 14 MP, 1 -

Frånvarande: 11 S, 8 M, 7 SD, 5 C, 4 V, 2 KD, 3 L, 2 MP

Punkt 2 (Inrättandet av en fond för drivmedelsstationer)

1. utskottet

2. res. 2 (C)

Votering:

281 för utskottet

26 för res. 2

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 62 M, 55 SD, 23 V, 20 KD, 17 L, 14 MP, 1 -

För res. 2: 26 C

Frånvarande: 11 S, 8 M, 7 SD, 5 C, 4 V, 2 KD, 3 L, 2 MP

Punkt 3 (Ändrad tidpunkt för ikraftträdandet av krav på drivmedelsstationer)

1. utskottet

2. res. 3 (SD)

Votering:

252 för utskottet

55 för res. 3

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 62 M, 26 C, 23 V, 20 KD, 17 L, 14 MP, 1 -

För res. 3: 55 SD

Frånvarande: 11 S, 8 M, 7 SD, 5 C, 4 V, 2 KD, 3 L, 2 MP

Prot. 2021/22:39
2 december

Punkt 4 (Omställning av drivmedelsstationer)

1. utskottet

2. res. 4 (V)

Votering:

283 för utskottet

24 för res. 4

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 62 M, 55 SD, 26 C, 20 KD, 17 L, 14 MP

För res. 4: 23 V, 1 -

Frånvarande: 11 S, 8 M, 7 SD, 5 C, 4 V, 2 KD, 3 L, 2 MP

§ 9 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2021/22:44 Rätt till ledighet för politiska uppdrag
på lokal och regional nivå i ett annat land
2021/22:4332 av Matheus Enholm m.fl. (SD)

med anledning av skr. 2021/22:57 Riksrevisionens rapport om effektivite-
ten i Polismyndighetens arbete med information till brottsutsatta
2021/22:4333 av Johan Forssell m.fl. (M)
2021/22:4339 av Andreas Carlson m.fl. (KD)

§ 10 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 1 december

2021/22:108 Slutförvar av kärnbränsle

av *Jan R Andersson* (M)

till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

2021/22:109 Nato-option i regeringsförklaringen

av *Hans Wallmark* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:110 De svenska elpriserna

av *Lars Hjälmered* (M)

till statsrådet Khashayar Farmanbar (S)

2021/22:111 Driftssäkerheten i elnätet

av *Lars Hjälmered* (M)

till statsrådet Khashayar Farmanbar (S)

2021/22:112 Beslut om Kallak

av *Lars Hjälmered* (M)

till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

2021/22:113 Fortsättningen för Bromma flygplats

av *Maria Stockhaus* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:114 Utlokalisering av asylsystemet enligt dansk modell

av *Ludvig Aspling* (SD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:115 Sveriges hästnäring

av *Alexandra Anstrell* (M)

till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

2021/22:116 Beslut om slutförvaret

av *Lars Hjalmered* (M)

till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

2021/22:117 Åtgärder mot en ökad vargstam

av *Alexandra Anstrell* (M)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:118 Avsaknaden av alkobommar i svenska hamnar

av *Thomas Morell* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:119 Säkerheten vid landets flygplatser

av *Thomas Morell* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:120 Sanktionsavgiften vid otillåten cabotagetrafik

av *Thomas Morell* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:121 Hastighetssänkningars inverkan på utvecklingen norr om Dalälven

av *Thomas Morell* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:122 Behovet av ökade kontroller på väg

av *Thomas Morell* (SD)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:123 Åkerinäringens förtroende för polisen

av *Thomas Morell* (SD)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:124 HDP:s fängslade politiker samt kurdfrågan i Turkiet, Europa och Sverige

av *Amineh Kakabaveh* (-)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:125 Åtgärder för att få extra poliser

av *Alexandra Anstrell* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:126 Beslut om bearbetningskoncession för Kallak

av *Mattias Karlsson* i Luleå (M)

till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

2021/22:127 Estetiska injektionsbehandlingar

av *Hans Rothenberg* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:128 Kulturens frihet och principen om armlängds avstånd

av *Viktor Wärnick* (M)

till kulturminister Jeanette Gustafsdotter (S)

Prot. 2021/22:39
2 december

2021/22:129 Mobila rullstolsgarage

av *Lars Beckman* (M)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2021/22:130 Effektivare tillståndsprocesser för gruvverksamhet

av *Mattias Karlsson* i Luleå (M)

till näringsminister *Karl-Petter Thorwaldsson* (S)

2021/22:131 Miljökrav vid fordonsbesiktning

av *Jens Holm* (V)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2021/22:132 En vägslitageavgift

av *Jens Holm* (V)

till finansminister *Mikael Damberg* (S)

2021/22:133 Dumpade gifttunnor

av *Lars Beckman* (M)

till klimat- och miljöminister *Annika Strandhäll* (S)

§ 11 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 1 december

2021/22:383 Kraftigt ökade matpriser

av *Björn Söder* (SD)

till näringsminister *Karl-Petter Thorwaldsson* (S)

2021/22:384 Konsulära kostnader i samband med att UD förde IS-kvinnor till Sverige

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2021/22:385 Sveriges export av covidsmitta

av *Björn Söder* (SD)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2021/22:386 Fortsatta aggressioner från Azerbajdzjan mot Armenien

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2021/22:387 Erkännande av folkmordet 1915

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2021/22:388 Riksrevisionens kritik mot regeringens bistånd till multilaterala organisationer

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet *Matilda Ernkrans* (S)

2021/22:389 Information till skogsägare vid undersökning av skogsmarker

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet *Anna-Caren Säterberg* (S)

2021/22:390 Avgifterna för virkesupplag vid väg

av *Sten Bergheden* (M)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2021/22:391 En ny stambana mellan Borås och Göteborg
av *Mikael Larsson* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:392 Övergivna båtar i skärgården

av *Mikael Larsson* (C)

till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

2021/22:393 En digital ledstång för körkortsutbildningen

av *Mikael Larsson* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:394 Hållande av ingångna avtal

av *Mikael Larsson* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:395 Dieselskatters effekt på lantbruket

av *Sten Bergheden* (M)

till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:396 Arbetskraftsinvandringen

av *Ludvig Aspling* (SD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:397 Antalet vargar i Sverige

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:398 Avskaffande av krav på danstillstånd

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:399 Svenskt stöd till UNRWA

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2021/22:400 Höga elpriser

av *Lotta Olsson* (M)

till statsrådet Khashayar Farmanbar (S)

2021/22:401 Elbilar och laddning

av *Lotta Olsson* (M)

till statsrådet Khashayar Farmanbar (S)

2021/22:402 Doktorander

av *Fredrik Christensson* (C)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2021/22:403 Virkesupplag utmed allmän väg på landsbygden

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:404 Starta eget

av *Alexander Christiansson* (SD)

till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

2021/22:405 Livskraftiga småföretag som hamnar på obestånd

av *Alexander Christiansson* (SD)

till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

2021/22:406 Det misstänkta Pisafusket

av *Lars Püßs* (M)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2021/22:407 Det misstänkta Pisafusket

av *Lars Püßs* (M)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

- 2021/22:408 Nya demokrativillkor**
av *John E. Weinerhall* (M)
till kulturminister Jeanette Gustafsdotter (S)
- 2021/22:409 Investeringar i vägar**
av *Kristoffer Lindberg* (S)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)
- 2021/22:410 Bristen på yrkesutbildad personal**
av *Lotta Olsson* (M)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)
- 2021/22:411 Utvecklade och bredare finansieringsformer**
av *Magnus Stuart* (M)
till kulturminister Jeanette Gustafsdotter (S)
- 2021/22:412 Självförsörjningsgraden i Sverige**
av *Caroline Nordengrip* (SD)
till arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark (S)
- 2021/22:413 E45:an genom Dalsland**
av *Johan Hultberg* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)
- 2021/22:414 Ökade kostnader för miljötillstånd**
av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)
till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)
- 2021/22:415 Regeringens mål- och resultatstyrning av biståndet**
av *Magdalena Schröder* (M)
till statsrådet Matilda Ernkrans (S)
- 2021/22:416 Bristfälligt underhåll i vinterväglag**
av *Thomas Morell* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)
- 2021/22:417 Stödet till UNRWA**
av *Magdalena Schröder* (M)
till statsrådet Matilda Ernkrans (S)
- 2021/22:418 Möjligheten att nå regeringens polismål**
av *Magdalena Schröder* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)
- 2021/22:419 Skjutningar i närheten av skolor**
av *Magdalena Schröder* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)
- 2021/22:420 Påståenden om antalet avhopp från kriminella gäng i Malmö**
av *Johan Forssell* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)
- 2021/22:421 Sveaskogs naturvårdsarealer i södra Sverige**
av *Elin Segerlind* (V)
till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)
- 2021/22:422 Förutsättningarna för flygtrafiken i Norrland med anledning av coronapandemin**
av *Cassandra Sundin* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)
- 2021/22:423 En tunnel mellan Helsingborg och Helsingör**
av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:424 Samma elpris i hela landet

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till statsrådet Khashayar Farmanbar (S)

2021/22:425 Avfallet från förnybar energi

av *Mattias Karlsson* i Luleå (M)

till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

2021/22:426 Läkartyg för covid-19

av *Anders W Jonsson* (C)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2021/22:427 Uppföljning av tillkännagivande om PCR-test

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:428 Partner från tredje land som flyttar till Sverige

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:429 Det tillfälliga garantitillägget

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:430 Finansiering av garantitillägget

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till finansminister Mikael Damberg (S)

Prot. 2021/22:39

2 december

§ 12 Kammaren åtskildes kl. 15.27.

Sammanträdet leddes

av förste vice talmannen från dess början till och med § 6 anf. 29 (delvis)
och

av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Avsägelse	1
§ 2 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 4 Kultur, medier, trossamfund och fritid	2
Kulturutskottets betänkande 2021/22:KrU1	2
Anf. 1 CHRISTER NYLANDER (L)	2
Anf. 2 LAWEN REDAR (S).....	5
Anf. 3 VIKTOR WÄRNICK (M) replik	8
Anf. 4 LAWEN REDAR (S) replik.....	8
Anf. 5 VIKTOR WÄRNICK (M) replik	9
Anf. 6 LAWEN REDAR (S) replik.....	9
Anf. 7 VIKTOR WÄRNICK (M)	9
Anf. 8 LAWEN REDAR (S) replik.....	12
Anf. 9 VIKTOR WÄRNICK (M) replik	12
Anf. 10 LAWEN REDAR (S) replik.....	13
Anf. 11 VIKTOR WÄRNICK (M) replik	13
Anf. 12 BO BROMAN (SD).....	13
Anf. 13 LAWEN REDAR (S) replik.....	15
Anf. 14 BO BROMAN (SD) replik.....	16
Anf. 15 LAWEN REDAR (S) replik.....	16
Anf. 16 BO BROMAN (SD) replik.....	16
Anf. 17 CATARINA DEREMAR (C)	17
Anf. 18 VASILIKI TSOUPLAKI (V).....	19
Anf. 19 ANNA SIBINSKA (MP)	21
Anf. 20 ROLAND UTBULT (KD).....	23
Anf. 21 ANNA-BELLE STRÖMBERG (S)	25
Anf. 22 ANNICKA ENGBLOM (M)	27
(Beslut fattades under § 8).	29
§ 5 Riksrevisionens rapport om statliga myndigheters FoU- verksamhet	29
Utbildningsutskottets betänkande 2021/22:UbU6.....	29
Anf. 23 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	29
Anf. 24 GUNILLA SVANTORP (S).....	30
Anf. 25 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik	31
Anf. 26 GUNILLA SVANTORP (S) replik.....	31
Anf. 27 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik	32
Anf. 28 GUNILLA SVANTORP (S) replik.....	32
(Beslut fattades under § 8.)	32
§ 6 Stöd till drivmedelsstationer på landsbygderna	33
Näringsutskottets betänkande 2021/22:NU10	33
Anf. 29 MONICA HAIDER (S)	33
Anf. 30 ERIC PALMQVIST (SD).....	34
Anf. 31 HELENA LINDAHL (C).....	36
Anf. 32 BIRGER LAHTI (V)	38
Anf. 33 AXEL HALLBERG (MP)	41

Anf. 34 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M)	42	Prot. 2021/22:39
Anf. 35 CAMILLA BRODIN (KD)	44	2 december
Anf. 36 ARMAN TEIMOURI (L)	45	-----
Anf. 37 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M).....	46	
(Beslut fattades under § 8.).....	47	
Ajournering	47	
Återupptaget sammanträde	47	
§ 7 Beslut om ärende som slutdebatterats den 1 december	47	
TU4 Det nationella basutbudet av flygplatser	47	
§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	48	
KrU1 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	48	
UbU6 Riksrevisionens rapport om statliga myndigheters FoU-verksamhet	48	
NU10 Stöd till drivmedelsstationer på landsbygderna	49	
§ 9 Bordläggning	50	
§ 10 Anmälan om interpellationer	50	
§ 11 Anmälan om frågor för skriftliga svar	52	
§ 12 Kammaren åtskildes kl. 15.27	55	